

VAKOK VILÁGA

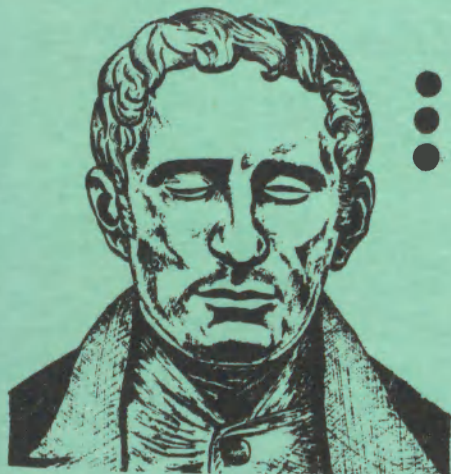

VITAS 1694

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA

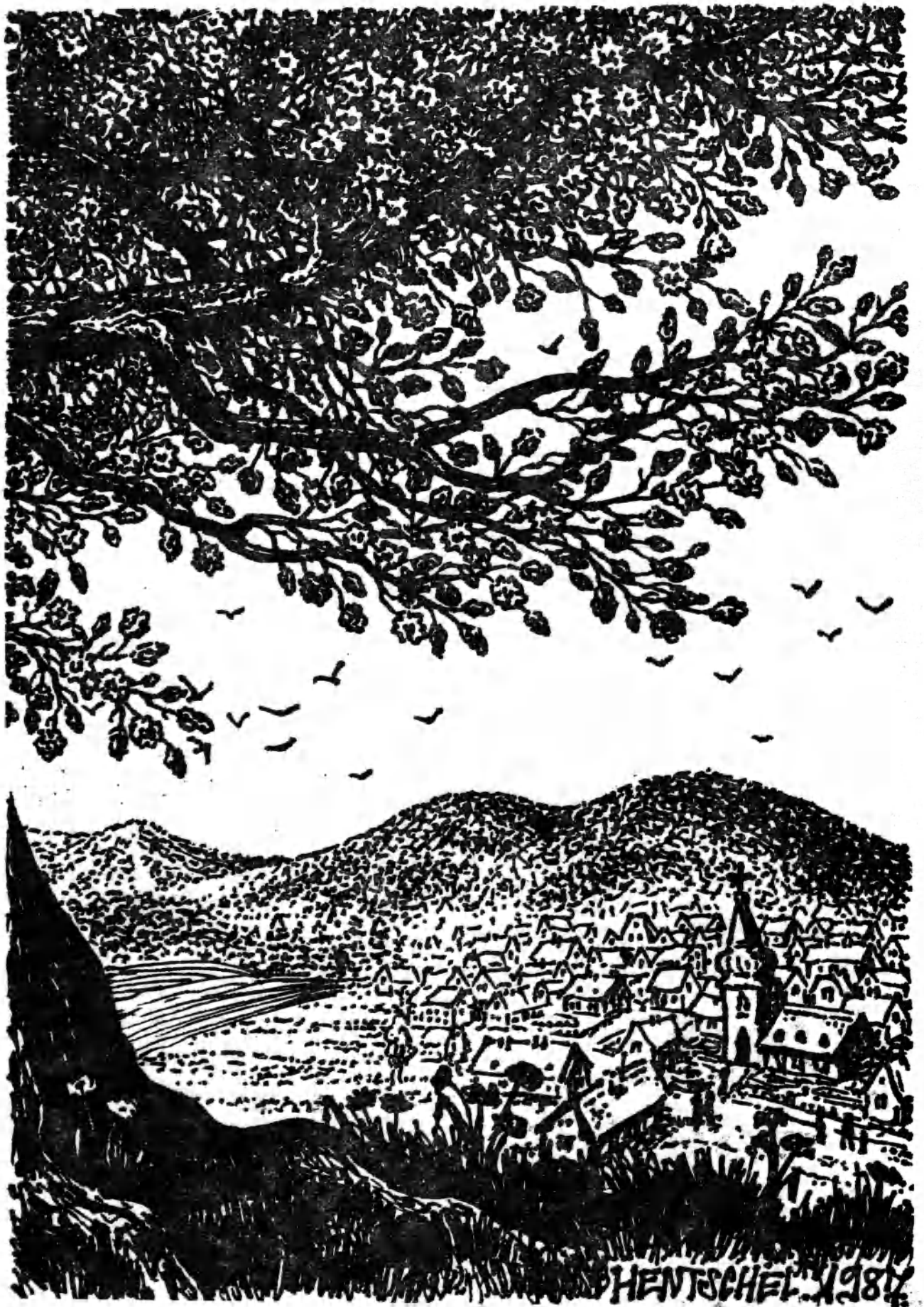
ELŐFIZETHETŐ A
A MEGYEI SZERVEKNÉL
ÉS A VAKOK
ÉS GYENGÉNLTŐK
ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
KIADÓHIVATALÁNÁL:
BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47.
TELEFON: 210-440

L. Braille

XLVIII. évfolyam
1987 * 4. szám

Tudósítás

A VGYOSZ ELNÖKSÉGÉNEK 1987. II. 26-I ÜLÉSÉRŐL

A tanácskozáson 12 rendes és 1 póttag vett részt. Csengeri József et. betegsége miatt igazoltan maradt távol. Tanácskozási joggal meghívtak voltak: Daru Geróné hivatalvezető helyettes, Pálffy Lászlóné MSZMP alapszervi titkár, és Nyúl Győző szb-titkár. A második napirendi pont tárgyalásánál részt vettek az ülésen: Szegedi István, a Vakvezető Kutyaépző Iskola (VKI) vezetője és dr. Orliczky János, a Vakvezető Kutyaival Közlekedők Országos Baráti Körének (VKKOBK) elnöke.

A tárgysorozat első pontjában a Központi Elnökség 1986. IV. negyedévi határozatait vizsgálta meg a testület.

A vakvezető kutyák képzésével és tartásával kapcsolatban 1986. december 13-án értekezletre került sor, melyen részt vettek a VKI dolgozói, a VKKOBK vezetősége és néhány tagja: Kovács Zsolt őrnagy és Rózsa János rendőrhadnagy vizsgáztatók. A Szövetség vezetőségét dr. Bódi István főtitkár, Daru Geróné hivatalvezetőhelyettes, Gerdelics Ferenc a központi elnökség póttagja képviselte. Daru Geróné és dr. Molnár Antal írásbeli előterjesztésben összegezte az értekezleten elhangzott pozitív és negatív véleményeket. Egyebek között foglalkozott az anyag Vasteleki Péter és Marosvölgyi Anikó oktatók távollétével, illetve Vasteleki Péter igazoló jelentésével

és Tóth Andrea tagtársunk panaszával. Ugyancsak felolvasták Szegedi István igazoló jelentését is, valamint Bartha Zsuzsannának a Baráti Kör elnöki tisztéről 1986. december 14-én kelt írásbeli lemondását.

Az aktív vita számos hozzászólója sokoldalúan elemezte a vakvezető kutyaképzés fontosságát; hangsúlyozta az iskola dolgozói munkájának szükségességét és a baráti kör létjogosultságát.

A testület teljes egyetértésben felhívta a figyelmet arra, hogy a leendő gazdákat tájékoztatni kell a vizsgáztatás időpontjáról és arról, hogy kik a bizottság tagjai. A sikeres vizsga után kiadott kutyához az igazolványt és a kutya oltási bizonyítványát azonnal kézbe kell adni.

A jelenlevők tudomásul vették Bartha Zsuzsanna lemondását, valamint dr. Orliczki Jánosnak, a baráti kör elnökévé történt megválasztását.

A tárgysorozat harmadik pontjában Kovácsné Tóth Julianna pénzügyi csoportvezető az 1987. évi költségvetési tervről adott részletes tájékoztatást. Elmondta, hogy szövetségünk 16 331 000 forinttal gazdálkodik. Ebből minisztériumi támogatás 14 780 000 forint, bevétel 1 551 000 forint. A gazdálkodás nehezebbé vált, mivel a postai díjszabások, a helyiségek bérleti díjai és az energia-költségek emelkedtek, ezeket a rendelkezésre álló költségvetési

tételekből kell a Szövetségnek kigazdálkodnia. További gondot okoz, hogy az első negyedévi bérfejlesztés összegét és a dologi kiadások kontingenséből 370 000 forintot a Szövetség részére zároltak. A beszerzésekre, a helyiségek festésére mindössze 167 000 forint áll rendelkezésre. A gazdálkodás fokozott gondosságot igényel mindenki részéről.

A tárgysorozat 4. pontjában Dénes József elnök adott tájékoztatást a Wesselényi Miklós sportkör munkájáról. A sportkörnek közel 200 tagja van. Négy szakosztály működik: könnyűatlétika, goal-ball, sakk és túrista. Nagy gondjuk az utánpótlás. Jellemző, hogy a goal-ball szakosztálynak csak 13 tagja van, de még így is szép eredményekkel szerepelnek nemzetközi versenyeken. Újabban remény van arra, hogy a könnyűatlétikai szakosztály a Vakok Ált. Iskolájából és Nevelőotthonából, valamint a Gyengénlátók Iskolájából utánpótlást kap. A sakkszakosztály versenyzői a házibajnokságon, a csapatversenyeken és a nemzetközi programokon váltakozó sikerrel szerepelnek. A túrista szakosztály évente számos bel- és külföldi túrát szervez. Az ÁISH a nemzetközi programhoz tetemes anyagi támogatást biztosít, a sportkör gazdálkodásának egyéb támogatása viszont kiegészítésre szorul. Az előadó kérte az elnökséget, hogy a sportkörnek nagyobb összeget bocsásson rendelkezésére. A szövetség Központi Elnöksége az 1986. évhez hasonlóan 1987-ben is 30 000 forinttal támogatja a sportkört.

Vendégeink voltak

Szövetségünk hosszú idő óta igen sokat alapoz hazai és külföldi kapcsolataira. A kapcsolattartás örömteli és emlékezetes pillanatai, amikor kiemelkedő személyiségek tesznek látogatást a Szövetségben. Látogatásuk nyomát nemcsak a Szövetség vendégkönyve őrzi, hanem emlékezetünkön kívül azok az igen hasznos akciók is, amelyeket ezek a látogatások, illetve kapcsolatok eredményeznek.

1986 novemberében „Budapest Vendége” volt Louis Avan professor, aki a Conservatoire

National des Arts et Métiers Laboratoire Brigitte Freyburg intézet igazgatója. A professzor, eredeti foglalkozását tekintve atomfizikus, de emellett igen nagy hittel, — sőt mondhatni fanatizmussal — minden idejét és energiáját a fogyatékos emberek rehabilitációjának szenteli. Avan professor tevékenységének színtere a párisi intézeten kívül a nagyvilág, különösen a fejlődő országok. Avan professor társa volt a budapesti látogatáskor Monique Saladin szociálpszichológus is. A kiváló rehabilitációs szakem-

(Folytatás az 1. oldalról)

A tárgysorozat 5. pontjában számos bejelentés hangzott el. Dr. Bódi István főtítkárról tájékoztatta az elnökséget, hogy az 1/1987. (II. 9.) KM. sz. rendelet értelmében a vakok fényképes tagsági igazolvánnyal a MÁV és a GYESEV vonalainak minden kocsiosztályán, valamint a VOLÁN autóbuszain 90%-os kedvezménnyel, a velük utazó egy kísérő pedig 50%-os kedvezménnyel utazhat. E tárgyban lapunkban részletes közleményt adunk közre a vakokra vonatkozó zóna-díjszabás ismertetésével. A helyi utazás az érvényes tagsági igazolvánnyal a továbbiakban is ingyenes a vakokra és gyengénlátókra egyaránt. A nagy jelentőségű kedvezményért a Szövetség elnöke és főtítkára a tagság nevében levélben mondott köszönetet Urbán Lajos közlekedési miniszter elvtársnak.

Egy 4 tagú finn vakügyi delegáció programja 1987. február 16-tól 23-ig sikeresen lebonyolódott. Vendégeink számos intézmény munkáját tanulmányozták.

Dr. Molnár Antal bejelentette, hogy a Központi Elnökség mellett működő Ellenőrző Bizottság 1987. év folyamán a Szövetség által szervezett üdültetéseket vizsgálja.

A továbbiakban a testület külföldre utazó delegációk szemlélyi összetételéről döntött, bejelentést hallgatott meg a Braille nyomda korszerűsítésével és a szövetség dolgozóinak bérpreferenciájával kapcsolatban.

Dr. Jáksó László elnök zárószavában megköszönte a testület aktivitását és ezzel az ülést véget ért.

Gerdelics Ferenc

(Folytatás az 1. oldalról)

berek az Egészségügyi Minisztérium és a Budapesti Francia Kulturális Kapcsolatok Intézete vendégei voltak és egy egyhetes, igen komoly szakmai programot bonyolítottak le hazánkban.

Vakügyi szempontból programjuk kiemelkedő része volt Monique Saladin filmjének, a „Mások szemével” c. filmnek a levetítése. A film megtekintése számos szakmai konklúzió levonásához vezetett bennünket. A szociálpszichológus világhírű rendezőt és operatort választott munkatársául, hogy az igen nehéz témát „eladhatóvá”, publikálhatóvá tegye. A csaknem kétórás film utolsó részéig azt hittük, hogy a film kizárólagosan a mozgássérültek nagyon őszintén és merészen feltárt problémáival foglalkozik, beleértve a magánélet legintimebb szférájának, a szexuális életnek részletekbemenő gondjait. A mozgássérültek szempontjából így a film igen alaposnak és legmélyebbre hatónak értékelhető. A vakügyben járatos és a vakügyi problémákkal hosszabb ideje foglalkozó szakembernek nemcsak meglepetést, de hiányérzetet is okozott, hogy a filmben néhány percre megjelenő vakok csak igen felszínes, mondhatni elhanyagolható problémákról vallottak, igen derűsen (pl. az utcán nem kívánt helyre kísérik őket, vagy segítséget nem a kívánatos módon nyújtanak).

Az egyébként remekül rendezett és nagyon szép képi megfogalmazású film megtekintésével óhatatlanul az a benyomás maradt, hogy Monique Saladin bármilyen kiváló szak-

ember is, nem nyerte meg vak interjúalanyainak, illetve a film vak szereplőinek a bizalmát, és ők nem tárták fel az állapotukból, illetve a környezet burkolt, vagy nyílt elutasításából eredő, legkínzóbb gondjaikat.

Ezen észrevételek kapcsán kell nyilvánosan elismerést és köszönetet mondani vak tagságunknak azért, hogy hasonló megkeresésre önzetlenül és lelkesedéssel vállalták a szereplést, hiszen így jöhetett létre hazánkban a „Világos sötétség” c. dokumentumfilm, valamint a „Segítsük őket” c. közlekedésbiztonsági film, ahol csaknem húsz vak személyt mozgattunk meg. Ezen a két filmen kívül igen sok riport, újságcikk és más propagandajellegű anyag (levelezőlap, kártyanaptár, fotó, kép-illusztráció) jött létre az utóbbi években oly módon, hogy tagságunk felismerte a vakügyi propaganda szükségességét és bizalommal volt — a jó célért, a társadalom érdeklődésének felkeltéséért — olyan médiák alkalmazásához, amelyek számára — furcsa és fájó paradoxonként — közvetlenül nem érzékelhetők. Ezért a megértésért és együttműködésért csak meghatottsággal lehet köszönetet mondani.

Visszatérve Avan professzor látogatására elmondható, hogy Louis Avan igazán boldog ember. Szövetségi látogatását vendégkönyvünkben szuperlatívuszokban örököltette meg. A professzor egyik igen érdekes, napjainkban folyó munkája az, hogy „a világ híres-neves vakemberei”-ről szerkeszt enciklopédiát. Örömmel tettem eleget

felkérésének, amikor „a hírneves magyar vakok” összegyűjtésének feladatát elvállaltam.

Visszatekintve szövetségi hétköznapijainkra és ünnepnapjainkra, be kell vallanunk, hogy sajnálatos fáziseltolódásban vagyunk a nem vakügyi sajtóval szemben, ugyanis számos napilap és folyóirat az esemény-nyel egyidőben számolt be arról, hogy Szövetségünkben látogatást tett Soros György, a magyar származású, USA-ban élő pénzügyi szakember. Soros György fiatalon, a 40-es évek végén vándorolt ki Magyarországról és tehetsége, munkája révén igen komoly részvénnyel-kelettségre és magánvagyonra tett szert. Dicséretére legyen mondva, nem feledkezett meg a hazáról és a 80-as években a Magyar Tudományos Akadémiával együttesen alapítványt fektetett le, amelynek célja; a magyar szellemi, kulturális élet kibontakoztatásának elősegítése, az arra érdemes intézmények és magánszemélyek támogatása által.

Mint arról tudomást szereztünk, Soros György idő hiányában igen ritkán fogad el meghívást és így az a néhány óra, melyet a Szövetségben töltött dr. Juszt Lajos egészségügyi miniszterhelyettes és Vályi Gábor, a MTA Soros Alapítvány kuratóriumi tagjának társaságában, még becsesebb volt számunkra.

A látogatás tulajdonképpen a Szövetség stúdiója új berendezéseinek ünnepélyes felavatása is volt, mivel ezeket a berendezéseket a Soros Alapítványból vásárolhattuk meg.

Néhány éves szövetségi ha-

gyomány, hogy „Október 15. a Fehér Bot Nemzetközi Napja” alkalmából tiszteletbeli tagokat veszünk fel. A Szövetség tiszteletbeli tagjainak száma immár 38, és elmondhatjuk, hogy ezek a személyek a magyar gazdasági-, politikai-, kulturális élet legjobbjai. A tiszteletbeli tagok összejövetelének megszervezésével régi elképzeléseink valósultak meg. Az összejövetelt jelenlétével tüntette ki dr. Csehák Judit, a Minisztertanács elnökhelyettese is. Zárójelben el kell mondanom, hogy Csehák Judit magas tisztét betöltve is igen kedves, közvetlen, és közéleti szereplésével, eleganciájával, hozzájárul a magyar nők közérzetének, és nem utolsósorban önbizalmának a javításához. A tiszteletbeli tagok spontán megnyilvánulásai és a későbbi visszajelzések alapján is úgy gondolom, hogy a Szövetség munkatársainak a rendezvényt előkészítő és szervező fáradozása nem volt hiábavaló. A Szövetség tiszteletbeli tagjai örömmel ismerték meg egymást és szívesen várják a jövőben a hasonló összejöveteleket.

Gyakran halljuk, olvassuk és nagyon jól tudjuk, hogy manapság az ember nem lehet meg értő és érző, személyes kapcsolatok nélkül. A Szövetség összműködését tekintve ez a tétel átvitt értelemben is igaz. Működésünk sajátosságait tekintve, nem létezhetünk a miniket pártoló intézmények és személyiségek támogatása, valamint figyelmük viszonzása nélkül; nagyrabecsült kapcsolataink ápolása egyik legfontosabb, és legkellemesebb kötelességünk.

Daru Gerőné

Finn delegáció látogatása a Szövetségben

Nemzetközi szakmai találkozóink során a Finn Szövetség felelős vezetői több alkalommal szóbahozták, hogy a magyar társszövetséggel szívesen vennék fel a kapcsolatot. Évekkel korábban a Szövetség Homérosz Kórusa járt már Finnországban, a Baranya megyei Szervezet egy küldöttsége is megfordult ott, a Pécs—Lahti testvérvárosi kapcsolat programjainak keretében.

1987. február 16-án — az előkészítő tárgyalásoknak és levelezéseknek megfelelően — 4 tagú delegáció látogatott hozzánk a Finn Szövetségtől.

A küldöttség tagjai voltak:

Riitta-Liisa Hietaniemi, a szövetség első alelnöke;

Raimo Haapakoski, a szövetség elnökségének elnökségi tagja;

Pentti Lappalainen, a szövetség gazdasági főtitkára;

Merja Tyrväinen ügyvivő titkárnő.

Megérkezésük után ismertettük a részükre kidolgozott magyarországi programot. Ennek megfelelően az első nap délutánján a Szövetség székházában dr. Csiky Károly főelőadó, az Egészségügyi Minisztérium Szociálpolitikai Főosztályának képviselője tájékoztatást adott a minisztérium szociálpolitikai jellegű tevékenységéről. A Szövetség vezető munkatársai tájékoztatták a küldöttséget az itt folyó szakmai munkákról, külön programpontra adtunk

ismertetést a kulturális tevékenységről. Együtteseink és szólistáink a vendégeket rövid műsorral szórakoztatták.

17-étől intézményeknél, valamint a Fővárosi Kefe- és Seprűgyártó Vállalatnál tettek látogatásokat. Helesfay Katalin igazgató a Vakok Általános Iskolájában és Nevelőotthonában a küldöttséget február 17-én fogadta. Az iskolára vonatkozó részletes ismertetést követően vendégeink az óvodai tagozattal ismerkedtek, és néhány iskolai foglalkoztatást is megtekintettek. A beszélgetés kapcsán elmondták, hogy Finnországban a vakok általános iskolai képzése már a látókkal együtt történik. A Vakok Iskolájának főként tanácsadó szerepe van. Elkülönítve oktatják viszont a többes fogyatékos vak tanulókat.

Délután a Vakvezető Kutya-képző Iskola munkáját tanulmányozták. Mivel a vakvezető-kutya-képzés a Finn Szövetség számára gyakorlatilag új feladat, ebben a vonatkozásban nagy érdeklődést mutattak. Az iskola vezetője tájékoztatást adott az iskola létszámhelyzetéről, a képzési munkáról. Ezután a vendégek az iskolát tekintették meg, az újonnan felépült kennel-sort korszerűnek minősítették.

18-án délelőtt a Szociális Intézetek Központjának, valamint a Vakok Állami Intézetének munkájával ismerkedtek. A küldöttséget dr. Poór Sán-

dor elvtárs, a SZIK igazgatója és Dorkó Györgyné, a Vakok Állami Intézetének igazgatója tájékoztatta. Utóbbi helyen a Vakok Elemi Rehabilitációs Csoportjának tevékenységéről is ismertetést kaptak.

A nap folyamán meglátogatták még a Gyengénlátók Általános Iskoláját és Nevelőotthonát. Itt Kovács Csongor igazgatótól kaptak megfelelő szakmai tájékoztatást.

19-én a Fővárosi Kefe- és Seprűgyártó Vállalat munkáját ismertette Köves Gábor igazgató. A delegáció tagjai elmondták, hogy hasonló céllal, rendeltetéssel náluk is működnek gyárak, az ott foglalkoztatottak száma mintegy 600 fő, de az épek aránya megközelítőleg mintegy 40—50%-ot teszi ki. Termelési értékük — átszámítva — csaknem 2 millió forint évente.

A szövetségi székház és a működő fontosabb egységek bemutatása ugyancsak 19-én volt. A hangoskönyv-felvevő stúdió, a nyomda, a számítógépterem, a könyvtárak megtekintését követően elmondták, hogy a munka náluk is hasonló keretek közt folyik. Megállapították, hogy a két szövetség eredményes munkájában sok a közös vonás.

20-án a Római Katolikus Egyház és az Egészségügyi Minisztérium által fenntartott Szent Anna Gyermekotthont látogatták meg. Fehér Anna gyógypedagógus-tanár, az ott hon igazgatója részletes tájékoztatójában elmondta, hogy az egyre szűkebb otthonban 17 kettős- és többes fogyatékos gyermek gondozását, tanítását

Megyei szervezeteink életéből

JÓ ERZÉS, HA OLYKOR MI IS TUDUNK SEGÍTENI

KLUBÉLET ÉRDEN

1984. november 12-én alakult meg a Vakok és Gyengénlátók Erdi Klubja. A városban élő sorstársak közül átlagosan hat-

végzik. 10 beutalt az otthonban lakik, 7 beutaltjuk pedig bejáró, őket reggel a szülők viszik az intézetbe, hazaszállításukat pedig naponta az intézet biztosítja saját mikrobusszal. Az otthon munkája iránt mutatott komoly érdeklődés során vizsgálták a látottak hazai adaptációjának lehetőségeit.

A küldöttség a hét végén szabad programmal, ugyancsak a fővárosban töltötte. Részükre egyik estén operaházi látogatást szerveztünk, itt Verdi Falstaffjának előadását hallgatták meg.

A delegáció látogatása a magyar—finn egészségügyi egyezmény programjaként bonyolódott le, ennek megfelelően a költségek jelentős részét a magyar Egészségügyi Minisztérium fedezte.

Többször hangoztatott meghívásukban elmondták, hogy szívesen várják a magyar szövetség delegációját a finnországi tapasztalatok megismertetésére.

Valamennyi intézmény és vállalat igazgatójának segítségét és közreműködését a delegáció tájékoztatásában ezúton is megköszönjük.

Dr. Bódi István
főtítkár

van személy tagja az egyesületnek. A klub szövetségünk Budapesti és Pest megyei Szervezetének keretei között működik. Az egyesület vezetője Kolonics Gyula érdi sorstársunk, aki évente beszámol munkájukról megyei szervezetünk elnökségének valamelyik ülésén. Legutóbb ez év március 12-én tartott tájékoztatót a náluk folyó klubéletéről és munkáról. Nagy örömmel hallgattuk beszámolóját, amelyben sok mindenről esett szó. Beszédében olyan figyelemre méltó részletek hangzottak el, amelyek után javasoltuk, hogy lapunkban jelenjék meg egy tájékoztató jellegű írás a klub tevékenységéről.

Általában kéthetenként, mindig hétfőn délután tartják összejöveteleiket az Erdi Művelődési Központban. Ezeken a délutánokon baráti beszélgetéssel, zenehallgatással, nótázással, táncal töltik el szabad idejüket. A főként idős tagtársak igen jól érzik magukat ezeken a találkozókön. A klubdélutánokon természetesen megtartják az esztendő jeles napjaihoz kapcsolódó aktuális ünnepi rendezvényeiket: a farsangi mulatságot, a nőnapot, az anyák napját, a Mikulást, és a szilveszteri bált. A rendezvényeken, összejöveteleken részt vesznek a tagtársak hozzátartozói is. Az ünnepeken mindig ott vannak a patronáló üze-

mek és intézmények szocialista brigádjainak tagjai, sőt újabban a helyi általános iskolások verses, zenés műsora teszi ünnepélyesebbé ezeket az eseményeket. Az összejöveteleken a jelenlevőket alkalmanként megvendégelik, amelyhez jelentős támogatást nyújtanak a patronálók.

KIRÁNDULÁSOK

A klub minden évben május és október közt szervez kirándulásokat, elsősorban gyógyfürdőhelyeket keresnek fel. Ezekhez az utazásokhoz a különböző helyi üzemek és vállalatok díjmentesen bocsátják autóbusszaikat a kirándulók rendelkezésére. A gyógyfürdőkön kívül természetesen kedvelt kirándulóhelyeket is felkeresnek. 1986-ban a következő településekre látogattak el: a Dombóvár melletti Gunarasre, Sárvárra, Pannónhalmára és Debrecenbe. Tagtársaink nemcsak felüdülést, gyógyulást találnak e helyeken, hanem új ismereteket és élményeket is szerezhhetnek. Eljutnak az ország távoli tájaira, településeire olyanok is, akiknek talán csak így nyílik lehetősége a kirándulásra.

Hogyan tudja viszonzni az érdi klub támogatóinak a segítségét?

Ne csak a szórakozásról, a kirándulásról essék szó, hanem a munkáról, a segítségről is. Az érdi klub vezetősége jó kapcsolatokat épített ki a városban működő gazdálkodási egységekkel, hivatali szervezetekkel. A helyi üzemek, vállalatok, intézmények: a Mezőgép, az építőipari szövetkezet, a Benta-völ-

Három nap három megyében

Hazánk északkeleti tájain történelmi, irodalmi emlékhelyeket, műemlékeket és templomokat kerestünk fel az elmúlt év őszén. Turista szakosztályunk október 10—12 között háromnapos kirándulást szervezett országunk e távoli részébe. Erre az alkalomra a Budapesti Hőerőmű Vállalat díjmentesen bocsátotta rendelkezésünkre autóbuszát, amelyet Tóth Zoltán az üzem dolgozója vezetett.

Ködös, őszi reggel indultunk el. Rövid időre megálltunk Mezökövesd térségében. Ezután Miskolcon át folytattuk utunkat Monok felé. Utunk során idegenvezetőnk Péczkáné Kovács Mária felhívta figyelmünket a látnivalókra, a nevezetességekre. Részletesen szólt a településekről, tájakról. Már melegen sütött ránk a bágyadt, szomorkás októberi napsugár, amikor Monokra érkeztünk. Ennek a zempléni kis telepü-

gye MGTSZ, a Városi Művelődési Központ, a Sütőipari Vállalat, a Víz- és Csatornázási Művek, a Tanács Építőipari Üzeme, a Chinoin Gyár részlege, és a Mechanikai Művek jelentős anyagi és erkölcsi támogatásban részesítik a klubot. Ezt az igen nagy segítséget a klub tagsága, ahol csak lehetőség van rá, igyekszik társadalmi munkával viszonzni támogatóinak. Tagtársainkat a társadalmi munkák végzésében látó hozzátartozók is segítik. E munkák során: udvartakarítást, parkok rendbetételét, fémfelületek festés előtti lecsiszolását, faáruk összerakását, járdaépítést és takarítást, hóeltakarítást stb. végeztek, évente több száz órában. Azok a vállalatok és intézmények, amelyeknek tagtársaink segítettek, a legnagyobb elismeréssel, értékeléssel, írásban is kifejezték köszönetüket a klub naplójában, a jól, pontosan és megbízhatóan elvégzett munkáért.

Az érdi klub és a helyi üzemek, intézmények között kiala-

kult jó kapcsolat, együttműködés, egymás segítése követendő példaként szolgálhat megyei szervezeteink és körzeti csoportjaink számára. Ezen egymást segítő tevékenységnek különösen nagy jelentősége van mai gazdasági viszonyaink között, amikor mindenki csak a szükös anyagiakról beszél. Érden bebizonyították, hogy egyes munkákban a látássérültek is tudnak segíteni. Ezt a jó példát követnünk kell! Nem szabad nekünk csak állandóan kérni, hanem keresni kell azt az alkalmat, lehetőséget, ahol mi is tudunk segíteni. Ezt a jó példát követnünk kell! Nem szabad nekünk csak állandóan kérni, hanem keresni kell az alkalmat, lehetőséget, ahol mi is tudunk segíteni. Hiszen az segítséget kap, azt igyekszik viszonzni is. Az pedig a legtöbbünknek jó érzés, ha valakinek tudunk segíteni. A továbbiakban is megértést, jó együttműködést kívánunk az érdi klubnak és a helyi üzemeknek, intézményeknek.

Lak István

lésnek a neve Kossuth Lajos által vált ismertté. A falucskában a nagy állam férfi szülőházát kerestük fel. A copf-stílusú udvarházat az 1780-as évek elején gróf Andrássy István építtette uradalmi tisztek részére. Ebben a házban lakott Kossuth László uradalmi ügyvéd. Kossuth Lászlóéknak 8 gyermeke született, ezek közül csak 5 érte meg a felnőttkort. Lajos volt a legidősebb, aki 1802. szeptember 19-én látta meg a napvilágot. A faluból 1803-ban elköltözött a család, Kossuth Lajos életében sohasem tért vissza Monokra. Az egykori szülőházban, amelyben hat szoba van, emlékmúzeumot rendeztek be. Sorra jártuk a szobákat, amelyekben végig kísérelhettük Kossuth Lajos életét. Az első szobában a gyermekkor és a tanulóévek emlékeit láthattuk. A következő részben a reformkori újságíró, politikus munkásságát követhettük a dokumentumok segítségével. Ebben az időben nőtt, felesége Meszlényi Terézia volt. Házasságukból 3 gyermek született, közülük Ferenc neve ismert, aki politikus, miniszter is volt. A felnőttkort megért két fiúnak nem volt gyermeke. Így Kossuth Lajosnak már nincs leszármazottja, a ma élő Kossuthok oldalági rokonok. A harmadik szobában az 1848—49-es forradalom és szabadságharcban kimagasló szerepet betöltő Kossuth munkásságának emlékét őrzik a tárlók. A múzeumban 2719 kiállítási tárgy van. Ebből csupán 22 olyan tárgy az, amely Kossuth saját használati eszköze volt. Ezen kevesek közt

MONOK. Kossuth Lajos emlékmúzeum

található kormányzói díszkardja. A negyedik helyiségben az emigrációban töltött évek: az öregkor emlékeit kísérelhettük végig. Kossuth Lajos 1894. március 20-án Torinóban halt meg. Földi maradványait haza hozták és Budapesten helyezték örök nyugalomba. A következő szobában emléklapok, plakettek, érmék, bélyegek láthatók, amelyek Kossuthnak állítanak emléket. Ezek a tárgyak az utókor tiszteletét fejezik ki iránta. Az utolsó szobában monoki helytörténeti gyűjteményt láttunk. Monokon az általános iskola, a tsz és egy tér visei Kossuth nevét. A múzeumból a műemlék református templomba mentünk.

Monokról visszafelé jövet változatos szép tájakon vezetett utunk Szerencsre. Ez a régi település az Alföld és a hegyvidék találkozásánál helyezkedik el. Szerencs ma már 12 000 lakosú, 1984-ben kapott városi rangot. Középkori vára az egyik legfontosabb Rákóczi erődítmény volt. Bocskai Ist-

vánt 1605-ben itt választották fejedelemmé. A ma már fontos ipari település legjelentősebb üzemei a cukor- és a csokoládégyár. A hajdani várkastélyban ma múzeum, könyvtár, művelődési intézmény és a Hotel Huszárvár kapott helyet. A múzeumban fél millió darabból álló képeslap gyűjtemény található. A gyűjtemény hatalmas anyagát dr. Petrikovits László szerencsi orvos ajándékozta az intézménynek. A kiállítás a képeslap fejlődését annak kialakulásától, 1870-től kezdve napjainkig mutatja be.

Szerencsről Tokajba utaztunk. Rövid idő után megérkeztünk az 514 m magas Nagyhegy (Kopasz-hegy) déli oldalán, a Bodrog és a Tisza összefolyásánál épült, festői környezetben levő helységbe. A borairól világhírű, üdülöhely jellegű település 1986-ban kapott városi rangot. A tokaji szőlőművelést már Anonymus krónikája is megemlíti. A középkorban olasz szőlőművelők, később görög kereskedők telepedtek le itt. 1810-ig cári orosz

kolónia is működött Tokajban, amely a cárok birtokához tartozott. Az egyik borozóban kis borkóstoló után indultunk tovább. Amikor a Tisza hídján átkeltünk, magunk mögött hagytuk Borsod-Abaúj-Zemplén megyét. A Tiszántúlra érve, Rakamaz községben már Szabolcs-Szatmár megye területén jártunk. A nyírség nyugati részén át az esti órákban érkezünk meg, a 100 000 lelket meghaladó megyeszékhelyre, a „sok arcú városba” Nyíregyházára. Mivel Nyíregyházáról és kirándulásunk során még néhány más felkeresett helyről 1981-ben jelent meg részletes leírás lapunkban, ezért most csak azokról a meglátogatott településekről szól részletezően a krónika, amelyekről újságunkban nem, vagy esetleg nagyon régen olvashatott a kedves olvasó.

Mindkét éjszaka Nyíregyházán volt szálláshelyünk. Szombaton reggeli után szatmári körutazásra indultunk. Mátészalkán keresztül Kocsord községbe utaztunk, közben áthaladtunk a Kraszna folyón. A szatmári síkságon erdős ligetek, szántóföldek, rétek váltogatták egymást. A tájon sok a gyümölcsös, a megyében termelik a hazai alma mennyiségének nagyobbik hányadát. Több alkalommal is találkoztunk almát szállító járművekkel. Kocsordon az unitárius templomot látogattuk meg, amelyet 1938-ban szenteltek fel. A templom épülete Kós Károly (1883—1977, sokoldalú tudós, építész, Erdélyben élt) építészeti stílusát követi. E stílusnak és a székely népi építészet hagyó-

A Kocsordi templom

mányainak ötvözetét találjuk az épületen. A templom mellett a harangtorony zsindeletős. A nagy torony mellett 3 ún. fiatorony is van. Amikor bementünk az épületbe, csodálatosan szép templombelső tárult elénk. A tágas teret oszlopok tagolják, a falak fehérek, az ablakok román stílusúak. A mennyezet fakazettás, amelyen magyar és erdélyi díszítő motívumok láthatók. A templom csak négy kazetta szélességében sík menyezetes, mindkét oldalt két-két kazetta már ferdén, lefelé irányul. Ha visszatekinünk a bejárat felé, akkor egy székelőkapu látványa tárul elénk. Oldalt lépcsőfeljárat vezet fel a bejárat feletti kórusra, amelynek mellvédje fából készült, igen szépen faragott. A szószék felett a hangvető zsindeletyszerűen van kialakítva. A padok faragása egyszerű.

Ezután tovább indultunk, majd átutaztunk Tunyogmatolcson. Ebben a faluban született Zalka Máté (1896—1937)

a hazai és a nemzetközi munkásmozgalom kiváló harcosa. Neve a közeli Mátészalka város nevének anagrammája, Zalka Máté eredeti neve Frank Béla volt. Lukács Pál tábornok néven a Spanyol Köztársaságért harcoló nemzetközi brigádok legendás híru vezetője volt. Tunyogmatolcson a Szamos holtága mentén, ahol most híd köti össze a két partot, állt valaha „a kurta kocsmá”, amelyről Petőfi egyik ismert költeménye szólt. Az egykori öreg épületben Frank Béla édesapja is kocsmáros volt. A már rozzant kocsmáépületet az 1930-as években bontották le. Fehérgyarmat városa után már a Szamos és a Tisza közti területre, az ún. Erdőhátra érkezünk. Nemso-kára átutaztunk Penyigén, ahol 1905. május 8-án szörnyű tragédia történt. Régen a falunál a Szenke-patak vize eléggé kiszélesedett, a túlsó partra csak a révnél lehetett átkelni. Az említett napon a rozoga állapotban levő, túlterhelt csóna-

kon az átkeléskor pánik tört ki az utasok között. A csónak felbillent, majd felborult, maga alá temetve utasait. A mezőgazdasági munkára utazó 9 kislány közt voltak olyanok is, akik tudtak úszni, de a félelem következtében egymásba kapaszkodva valamennyien a vízben lelték halálukat. A falu temetője őrzi a 9 kislány sírját. Később Tiszabecsen keresztül megérkeztünk Milotára, ahol rövid pihenőt tartottunk. Milota és környéke kiváló diótermő vidék.

Milotáról a közeli Tiszacsécsére mentünk. Tiszacsécsén született Móricz Zsigmond (1879—1942) századunk első felének legnagyobb regényírója. Nagy írónk egykori lakóháza előtt álltunk meg. Az épület előtt áll Móricz Zsigmond szobra, Varga Imre alkotása. A Móricz-ház egyszerű, alacsony épület, teteje zsuppal (a rozs kicsépelet szalmája) fedett. A kis hájlékot az író édesapja, Móricz Bálint saját maga építette. Móricz Zsigmond nem ebben a házban született. Ez az épület már a család szegényedésének egyik állomása Tiszacsécsén. Az egykori lakóházban Móricz Zsigmond Emlékmúzeumot rendeztek be. Az alacsony házban könnyen elértük a mesztergerendát. A család egykori bútorai, használati tárgyai láthatók a kis helyiségekben. A tárlókban nyomon kísérhettük nagy írónk életútját. Fotók, írások őrzik az életkor különböző szakaszait. Munkásságát a kiállított írások: a regények, az elbeszéléskötetek és egyéb írások alapján kísérhettük végig. Regényei közt található a Fák-

lya című is, amelyben az 1910-es, ökörítói emlékezetes tűzesetet dolgozza fel. Abban az esztendőben a községben egy hatalmas csűrben táncmulatságot tartottak. Amikor a mulatság közben kitört a tűz, az épület legtöbb ajtaja zárva volt. A gyorsan terjedő lángok és a füst következtében pánik tört ki. A szörnyű tűzesetnek 325 halottja és 99 sebesültje volt.

Egy gyűjteményben az utókor tiszteletét láthattuk Móríc Zsigmond iránt. A róla elnevezett iskolákról, intézményekről fotók, írásos dokumentumok vannak elhelyezve.

Ebéd után a közeli Szatmárcsekére utaztunk. Kölcsey Ferenc Szatmárcsekén töltötte életének utolsó éveit. Itt is halt meg a Himnusz költője. A temetőben síremlék, a faluban a kultúrház előtt szobor, a házban emlékszoba őrzi Kölcsey Ferenc emlékét. A temető nemcsak a költő síremlékéről nevezetes, hanem a hazánkban csak itt látható hatalmas, fekete csónak alakú fejfáról is. Először az emlékszobát néztük meg, majd kimentünk a temetőbe, ahol leróttuk kegyeletünket Kölcsey Ferenc iránt, síremléke előtt.

Innen tovább utaztunk a Nyírség délkeleti részén levő közepes nagyságú községbe, Máriapócsra. A híres búcsújáróhelyen, Máriapócson megálltunk a két homlokzati tornyos, három ún. fiatornyos, kupolás, nagyméretű, barokk stílusban épített, görög katolikus kegytemplom előtt, amelyet 1756-ban szenteltek fel. Bementünk az épületbe, ahol a templom esperese szívélyesen fogadott

A Máriapócsi Kegytemplom

bennünket, majd nagy szeretettel beszélt a kegyhely és a templom történetéről, miközben felhívta figyelmünket a látnivalókra és az értékes műalkotásokra. Többek között elmondta: „1696 novemberében és decemberében a kis fatemplomban az ikonosztázionon (képállvány) álló Mária-kép megszakításokkal 18 napon át könnyezett... A jelenség híre eljutott Bécsbe is. Az akkori hivatalos szervek számos szemtanút hallgattak ki, akik vallották, hogy a jelenség megtörtént. I. Lipót császár Bécsbe vitette a képet és ott a Szent István-székesegyházban helyeztette el; a kegytárgy ma is ott van. Mikor a képet Bécsbe vették, útközben Kassán három másolatot is készítettek róla, ezek egyike került vissza ide. Máriapócson az eredetiről készített Mária-kép szemeiből 19 év múlva, 1715 augusztusában folytak a könnyek. A jelenség

legutóbb 1905 decemberében ismétlődött meg, amikor megszakításokkal 11 napon át volt könnyezés... A császár birodalmi gyűjtést engedélyezett egy új nagytemplom építésére... A kegyképhez zarándokló hívek sokasága tette szükségessé a régi fatemplomocska helyett egy megfelelő, nagyméretű templom felépítését... Ezután a munkácsi püspök elkezdhetette a templom építtetését 1731-ben. Máriapócs akkor a munkácsi egyházmegyéhez tartozott. A templom mellett a szerzetesek részére egy kolostort is építettek, amelyben ma szociális otthon van. A kegytemplomot századunk első felében XII. Piusz pápa bazilikai rangra emelte.”

A templombelső igazi pompája a hajót záró, illetve a szentélyt kettéosztó képekkel díszített ikonosztázion és az ezzel közös művészi egységet alkotó többi berendezési tárgy összhatásából bontakozik ki. Az ikonosztázion közel a boltozat hevederéig felmagasodó építmény, amelyet gazdagon borít az aranyozott és áttört barokk fafaragványok szövevénye. Az oltár közepén oltárképként, aranyozott mintás kerettel, a könnyező Mária-kép emelkedik ki. Kétoldalt lépcsőfeljáró vezet fel a kegyképhez, amelynek mellvéiljén aranyozott növényi minták láthatók. Freskók, szobrok, oltárok egészítik ki a templombelső, amelyet színes üvegablakok világítanak meg. Máriapócs ma a Hajdúdorogi Görög Katolikus Egyházmegyéhez tartozik. A község temploma évszázadok óta híres búcsújáróhely. Máriapócs a vi-

lág egyik legnagyobb görög katolikus kegyhelye, sokan keresik fel hazánk távoli tájairól, a szomszédos országokból ezt a messze földön nevezetes zarándokhelyet, a kegyelem, a megnyugvás, a gyógyulás reményében. Késő este volt már, amikor visszaérkeztünk Nyíregyházára.

A harmadik napon, reggeli után ködös időben indultunk tovább. Újfehértó község után hagytuk el Szabolcs-Szatmár területét. Ezután már Hajdú-Bihar megyében jártunk. Közben a köd is felszállt és a szép, napos időben láthatóvá vált a táj. Nemsokára Debrecenbe érkeztünk, de innen megállás nélkül folytattuk utunkat tovább nyugati irányba. Az őszi határban a megsárgult, megérett növények táblái és a vetésre előkészített talajok száraz, rögzös szántói jól mutatták a hosszantartó aszály nyomait. Tíz óra tájban érkeztünk a Keleti-Főcsatorna mentén lévő 17 000 lakosú nagyközségbe, Balmazújvárosba. A fákon mindenütt még nagyon sok volt a levél, amely ezekben a napokban kezdett el erősebben hullani. Így szinte lombszőnyegen tettük meg hosszabb sétánkat a község főteréről Veres Péter egykori lakóházáig, amely a Kadarcs utca elején áll. Századunk egyik nagy írója, Veres Péter Balmazújvárosban született 1897. január 6-án. A község nagy szülöttjének hajdani lakóházában ma irodalmi emlékmúzeum van. Ennek gondnoka Harangi Lajosné Veres Julianna, aki Veres Péter lánya. Nagy öröm és élmény volt számunkra, hogy ki-

Balmazújváros. Veres Pál-emlékház

váló írónk életéről, munkásságáról egyik közvetlen hozzátartozójának kedves, szívélyes szavait hallhattuk. Sok-sok kérdésünkre türelemmel, szívesen válaszolt, majd részletesen bemutatta a helyiségekben lévő múzeumi anyagot. A beszélgetés során kibontakozott előttünk nagy írónk életpályája. Veres Péter a parasztság legszegényebb rétegéhez tartozott. Az akkori elemi iskolának csak négy osztályát végezhetette el. 12 éves korától kezdve már dolgoznia kellett, volt bojtár, napszámos, cseléd, részes arató, de a vasútnál pályamunkás is. Amikor betöltötte 16. életévét, tagja lehetett a helyi Földmivelő Egylet könyvtárának. E könyvtár meghatározója lett további életének, hiszen az ott található jelentős irodalmi alkotásokat olvashatta. 1917-ben besorozták katonának. Az 1919-es tanácsköztársaság idején a helyi direktórium egyik tagja. Ab-

ban az esztendőben nősült, felesége Nádasdi Julianna, házasságukból öt gyermekük született. Egyik fia Nádasdi Péter (az édesanyja vezetéknevét vette fel) író, újságíró volt, aki sajnos elég hamar, 56 éves korában meghalt. Veres Péter a tanács hatalom leverése után egy évig volt hadifogoly Romániában. Hazatérése után sokat dolgozott családjáért. A napi nehéz munka után sokat olvasott. Később egyre többet írt, a parasztság sorsával és a földkérdéssel foglalkozott munkáiban. Írásai haladó, baloldali lapokban jelentek meg. Részt vett az agrárszocialista mozgalmakban, ezért gyakran meghurcolták a csendőrök. 1936-ban jelent meg első jelentős könyve, Az Alföld parasztsága; ez szociográfiai mű, munkásságát egész életére meghatározta. Író- és politikusként egyaránt hű maradt szülőföldjéhez a szikkal tankított, fekete földű Balmazújvárosához. Itt születtek és éltek regényeinek,

novelláinak alakjai. Az 1930-as évek végén a népi írók táborán belül a falusi szegénység képviselője volt. Részt vett a Nemzeti Parasztpárt megalakításában. Nagyobb művei ebből az időszakból: Számadás, Gyep-sor, Falusi krónika stb. főként szociográfiai írások. A felszabadulás után egyre több politikai és közéleti munka várt rá. 1945-ben Pestre költözött. Rövid ideig miniszter (újjáépítési, honvédelmi) is volt. 1944 végétől egészen haláláig országgyűlési képviselőként is tevékeny munkát végzett. Az 1950-es években az irodalmi élet vezető egyénisége. Néhány jelentősebb alkotása e korszakból: Próbátétel, Pályamunkások, A Balogh család, amely három nemzedék története és egyben a parasztság XX. századi históriája.

Veres Péter egész életében mindig sokat olvasott, állandóan képezte magát. Sokfelé járt, rengeteget levelezett, az egész ország számára „Péter bácsi” volt. 1970 április 16-án zárult le nehéz, küzdelmes, de gazdag, változatos életútja. Az egyszerű emberek sorából lehetetlen akaraterővel küzdötte fel magát a kiválóságok közé. Az a mai olvasó, aki semmit nem tud az egykori magyar parasztságról, az Veres Péter művei alapján megismerheti ezt az osztályt. Munkáiban a falu, a parasztság életéről szóló leírások valóságos kincsesládái a föld népe életének, szokásainak. Közel 20 nyelvre fordították le Veres Péter alkotásait.

Az emlékmúzeumban a lakás berendezési tárgyai (bútorok, régi kemence) használati eszközei, könyvei, levelei, fotók

Veres Péterről és családjáról, valamint az őt meglátogató írókról, költőkről láthatók. E megannyi felsorolt tárgy őrzi nagy írónk emlékét. Balmazújváros is híven őrzi „nagy fia” emlékét: szobra a főtéren áll, róla nevezték el a helység művelődési központját, gimnáziumát és egyik utcáját. A község helytörténeti múzeumában a néprajzi anyag mellett Veres Péter munkásságát bemutató kiállítás is van. E múzeum egy másik kiállítása a község szintén neves szülöttének, Soós Imrének (1930—1957) a fiatalon elhunyt színművésznek állít emléket.

A balmazújvárosi intézmények meglátogatása után még a hortobágyi „kilenclyükü”

1833-ban épült kőhid közelében lévő Pásztor múzeumot kerestük fel.

E három napon valójában nem mindennapi élményekben volt részünk akkor, amikor az említett településeken a népünk életében, történelmében oly jelentős szerepet játszó személyek emlékhelyeit és messze földön híres intézményeit látogattuk meg.

Hirth Ignác, szakosztályunk vezetője útközben mondott köszönetet mindazoknak, akik ehhez a jól sikerült kiránduláshoz valamilyen formában is hozzájárultak. Az esti órákban érkezünk haza erről a felejtethetlen élményeket és emlékeket nyújtó, sok-sok új ismeretet adó, szép útról.

FELHÍVÁS!

Felhívjuk tagtársaink figyelmét a budapesti tapasztalatokra hivatkozva, hogy a VI/1. (1985. február 1.) KM—ÁH sz. együttes rendelet, amely a helyi tömegközlekedési eszközökön a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége tagjai részére díjtalan utaztatásra jogosít, a kísérő számára semmilyen kedvezményt nem nyújt.

A kísérő minden alkalommal köteles a helyi tömegközlekedési eszközön menetjeggyel utazni.

dr. Orlicki János
jogász

FELHÍVÁS!

Közlekedésbiztonság

Mint ismeretes, az Országos Közlekedésbiztonsági Tanács Közlekedésnevelési Szakbizottsága 1986. október 29-én a Magyar Vöröskereszt budapesti székházában a VGYOSZ, MEDOSZ és a Hallássérültek Szövetségének bevonásával közlekedésbiztonsági értekezletet szervezett. Az értekezleten a szövetség részéről a Gerdelics Ferenc (rovatunk vezetője) által megtartott előadás a következő témákat ölelte fel:

A biztonságos és zavartalan gyalogos közlekedéshez általános lakossági érdekből is, de főképpen a látássérült emberek szempontjából szükséges, hogy a járdákat folyamatosan karbantartsák, azokat a parkoló gépkocsik ne torlaszolják el és a falak, kerítések mentén szemétgyűjtő edényt, különböző építményeket, telefonkülkét ne helyezzenek el.

Feltétlenül szükséges, hogy útépités, útjavítás során, valamint közüzemi karbantartás esetén a kivitelezők a munkagödröket biztonságosan kerítsék el és a munka elvégzése után legyenek kötelezve az eredeti állapot visszaállítására.

Szigorú előírásokkal biztosítani kell, hogy a tömegközlekedési járművek megállóit parkoló gépkocsik ne torlaszolják el. A gyalogos aluljárók építésénél lehetőség szerint létesítsenek rampákat.

Nagyforgalmú szintbeli kereszteléseknel biztosítani kellene a hangjelzés automatikus kikapcsolását az éjszakai órák-

ra, a környéken lakók nyugalma érdekében.

Új városi utak építésénél javasoljuk, hogy 8–10 cm-es járdaszegélyeket alakítsanak ki.

Kísérő nélkül közlekedő vakok és aliglátók részére rendeltileg kötelezővé kellene tenni a fehér bot használatát.

Az autóbuszokon a piktogramokat a vezető mögötti ülésnél kell elhelyezni; ezeket az üléseket a látássérültek is igénybe vehetik.

A vakvezető kutyákat úgy képezik ki, hogy gazdájukat a megállót jelző oszlophoz vezessék. Ezzel biztonságosabb a felszállásuk, hiszen a vezető jól láthatja őket. Másrészt az autóbuszok nem egyforma hosszúságúak, de az első ajtót mindenképpen a legegyszerűbb megtalálni.

Néhány csuklós autóbuszon azonban a leghátsó ajtónál, az ajtóval szembeni két ülésnél helyezték el a piktogramot, ami a vakvezető kutyával közlekedők helyét jelöli. Nem hasznos talan ott sem a jel, de a vezető mögötti, bal oldali első ülésnél feltétlenül szükséges. Az új vakvezető kutyások csak az első ajtón tudnak felszállni és csak bizonyos rutin után tudják — és merik — a másik ajtót is igénybe venni.

Az új autóbuszokon a sofőr mögötti ülésnél szerelték fel a poroltót, így a kutya számára nincs elegendő hely, az állat ki van téve annak a veszélynek, hogy csúcsforgalomban az utasok a lábára lépnek. Célszerű

lenne a poroltót és a homokzsákokat máshol elhelyezni.

Az utazóközönség részére nagyon fontos a tájékoztatás. Kötelezően előírandó a járművezetők részére — utastájékoztatás céljából — a mikrofon használata.

A járművezetők különös tekintettel legyenek arra, hogy a le- és felszállást oszlop, fa, vagy egyéb tárgy ne akadályozza. Hasznos lenne a járművezetők oktatásánál a fehér bottal, vagy vakvezető kutyával közlekedő emberek közlekedéssel kapcsolatos gondjainak ismertetése.

A járművek a járdaszegélytől megfelelő távolságra álljanak meg. A tömegközlekedési járművek viszonylat-számjelzését úgy helyezték el a járművön, hogy a gyengénlátók is észlelhessék. Esti, éjszakai üzemből gondoskodni kell a számok megfelelő megvilágításáról.

A felszíni metróállomásokon is szükséges biztonsági sáv létesítése.

Nagyforgalmú személypályaudvarokon célszerű lenne segítszolgálatot létesíteni az egyedül utazó látássérültek tájékozódása érdekében, ugyanis a vakok számára a vágányok közötti közlekedés rendkívül veszélyes.

A környezetvédelmi ellenőrkörében szükséges lenne a vakvezető kutyával kapcsolatos szakszerű tájékoztatás.

Feltétlenül szükségesnek tartjuk a vak gyermekek és a felnőtt korban megvakult emberek közlekedésének oktatását; ugyancsak fontos a társadalmi méretű szakszerű propaganda a vakok biztonságosabb közlekedése érdekében.

Fokozott gondot kell fordítani praktikus, modern közlekedési segédeszközök beszerzésére és forgalmazására.

Szükséges lenne, hogy a mozgássérültekhez hasonlóan a vakot, vagy vakokat szállító gépkocsik részére is engedélyezzenek parkolási kedvezményt. Egy központi nyilvántartás

alapján a szövetség megyei szervezetei adjanak ki piktoqramokat a kedvezményezeteknek.

A parkolási kedvezményre jogosító piktoqramot csak személyre szólóan adják ki; használatára csak akkor legyen mód, ha a látássérült személy is jelen van.

1. A kedvezmény a személy- és gyorsvonatok 1. vagy 2. kocsiosztályán, valamint a Volán járatain vehető igénybe.
2. A kedvezményre való jogosultságot a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége által kiállított és évente érvényesített fényképes igazolvánnyal kell igazolni. Fénykép nélküli igazolvány vasúti és autóbusz utazási kedvezményre nem jogosít.

Utazási kedvezmény vak tagjaink részére

Tagságunk körében már ismert, hogy 1987. február 9-től a közlekedési miniszter a helyközi utaztatásban — a vasúton és autóbuszon egyaránt — magas, átlagban 90%-os kedvezményt vezetett be. Erről a miniszter 1/1987. szám alatt kiadott rendeletében intézkedett. A jogszabály a Magyar Közlöny 1987. évi 4. számában jelent meg.

A VI/1/1985. szám alatt kiadott rendeletben a helyi utaztatásban biztosította a miniszter szövetségünk minden, érvényes tagsági igazolvánnyal rendelkező tagjának az ingyenességet. A Központi Elnökség 1986 januárjában Urbán Lajos miniszter elvtárshoz kérelmet nyújtott be a helyközi utaztatás kedvezményezésének tárgyában. Az előkészítő tevékenység során is arról tájékoztattak bennünket, hogy a kedvezmény várhatóan a vakok javára lesz biztosítható, annak bevezetésével pedig minden illetékes és érdekelt országos hatáskörű szerv vezetője egyetértett. Ezért volt szükség a vak tagtársak tagsági igazolványának cseréjére, a közlekedési tárcától ugyanis kifejezetten kérték, hogy a ked-

vezményes utazásban résztvevők fényképes igazolvánnyal rendelkezzenek.

A miniszteri rendeletről a számunkra fontosabb tudnivalókat az alábbiakban foglaljuk össze.

„Átlagosan 90%-os kedvezményre jogosultak a MÁV, a GYSEV és a Volán menetrend szerinti járatain a Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetségének érvényes arcképes igazolványával rendelkező vak tagjai.” [Rendelet 4. § (1)].

Mind a MÁV, mind a GYSEV vonalain, valamint a Volán járatain utazó vak egy kísérőjét 50%-os menetkedvezmény illeti meg.

Az új kedvezmény bevezetésével szükségesnek tartjuk olvasóinkat számos tudnivalóról tájékoztatni.

3. A MÁV 90%-os mérséklésű menetdíjai (1. táblázat, Ft). A Volán járatain 4 zónadíjat vezettek be:

0— 50 km	3,—
51—100 km	7,—
101—200 km	15,—
200—	30,—

A MÁV Vezérigazgatóságától és a Volán Vállalatok Központjától kapot tájékoztatás szerint az átlagban 90%-os kedvezményt úgy alakították ki, hogy a rövidebb útvonalakon a díjtételek a 90%-ot nem mindig érik el, a hosszabb útvonalakon viszont valamivel meg is haladják ezt.

4. Ha az utas a fényképes, érvényes igazolványát nem tudja felmutatni, a 90%-os, illetőleg az 50%-os menetjegy árát teljes áru menetdíjra kell kiegészíteni.

1. táblázat

Km	Személyvonat		Gyorsvonati pótdíj	Gyorsvonat	
	2 osztály	1 osztály		2 osztály	1 osztály
50	2	3	2	4	5
100	4	6	4	8	10
200	8	12	6	14	18
400	12	18	8	20	26
700	20	30	10	30	40

5. A vakok a nemzetközi utazás magyar vonalszakaszára a 90%-os mérséklésű menetjegyet válthatják meg. A kísérő SZMPSZ-forgalomban a belföldi 50%-os, TCV-forgalomban a CIV 50%-os menetdíj alapján válthatja meg menetjegyét a magyar vonalszakaszra.

6. A kedvezményes menetjegy érvénytartama megegyezik az azonos távolságra szóló teljesáru menetjegy érvénytartamával. A vasút — a menetjegyeket kivánságra elővételben is kiszolgáltatja. Az elővételi jegykiadás legkorábban a tervezett utazás előtt 60 nappal kérhető.

7. A vasút lehetőséget biztosít a keletbélyegzés nélküli menetjegyváltásra is. A keletbélyegzés nélkül váltott menetjegyet az utazás megkezdése előtt kell a kapussal, információssal vagy — soron kívül — a személypénztárossal lebélyegeztetni.

8. A Vakok és Gyengénlátók Országos Szövetsége által kiállított tagsági igazolvánnyal rendelkező vakok — tagsági igazolványuk és vezető kutyájuk veszettség elleni oltása igazolásának felmutatása ellenében — bármilyen súlyú vakvezető kutyájukat díjtalanul és elszámolás nélkül vihetik magukkal a személykocsi fülkéjébe vagy termes részébe, az utasok beleegyezésének kérése nélkül.

A terhesanyák és a kisgyermekkel utazók részére kijelölt fülkébe vagy kocsiszakaszbá azonban a vakvezető kutya nem vihető be.

A vakvezető kutya — a kutyafuvarozásra vonatkozó általános feltételektől eltérően — a kötelező ülőhelybiztosítással közlekedő vonatokba is bevihető díjfizetés nélkül. A helyjegyköteles vonatok fülkéjébe azonban a vakvezető kutya csak az ott utazó többi utas beleegyezésével vihető be.

Tudjuk, hogy a kedvezmény bevezetésének első heteiben némi bizonytalanság mutatkozott a MÁV és a GYSEV vonalain is, de különösen a Volán egyes járatain. Ismereteink szerint valamennyi személyfuvarozó vállalatnál nagy gondal igyekeztek a kezdeti nehézségeket elhárítani, így például gyorsan kiadták a fentebb ismertetett kedvezményes zónajegyeket, az illetékes dolgozókat pedig megfelelően felkészítették.

Országunk jelenlegi gazdasági helyzetének ismeretében különös jelentősége van az új kedvezmény bevezetésének. Ezúton is szeretnénk megnyugtani munkába járó tagjainkat, hogy az ő napi utaztatásukban a kedvezmény bevezetése változást nem jelent, a vállalatok és a szövetség részükre az utazás költségeit korábbi rendelkezéseknek megfelelően megtérítik.

Lapunkban is köszönetet mondunk minden illetékesnek e fontos szociálpolitikai juttatás bevezetéséért.

Dr. Bódi István
főtitkár

DR. HOHL JÓZSEF

Remény és bizalom

A remény legmélyebb tartalma a várakozás, ezért mintegy társfogalmul szegődik hozzá a bizalom. Egyedül az ember tud arról, hogy meg kell halnia; bármennyi legyen a tudásunk, csak nagyon keveset ismerünk a világból. Ennek ellenére várjuk a holnapot, még abban is reménykedünk, hogy talán jobb lesz ez a holnap: reménykedünk, mert bízunk valamiben. Az elmúlás bizonyosságának elviselésére, az állandó bizonytalanság leküzdéséhez, félelmei, szorongásai, kétségei gyógyírként az öntudatra ébredt emberben megszületett a remény és a bizalom érzése.

De az elmélkedő embert sem általánosan véve a létezés terhe nyomasztja, hanem az emberi együttélés mindennapos gondja. A legkülönbözőbb egyéni és csoportérdekek állítják szembe minduntalan egymással az embereket. Ludvig Zamenhof, lengyel zsidó orvos, a múlt század végén megszerkesztette az eszperantó nyelvet, attól a humánus megfontolástól indítva, hogy a nyelvi különbségek, a bábéli zűrzavar mérséklésével elősegítse az emberek közötti békét és harmóniát. Kissé naivan azt tartotta, hogy a lelki egyetértés automatikusan létrejön a nyelvi egyöntetőség révén. Bár minden illúzió vég-

sősoron téveszme, mégis van pozitív illúzió, amennyiben jó cselekedetre ösztönöz. Úgy gondolta, hogyha az egész emberiség birtokában lesz egy közös, mindenki által könnyen megtanulható nyelvnek, akkor megvalósul a világon a béke. Csodálatos illúzió! Lényegében egy osztály nélküli világtársadalom víziója egy nacionalizmussal fertőzött Európában. Zamenhof, ez a mélyen érző lengyel hazafi — amikor Lengyelország hivatalosan nem is volt a térképen, mert három hatalom osztozott a területén (az Osztrák-Magyar Monarchia, Poroszország és Oroszország) — az emberiség szétszakadozottságát fájlalta. Jól látta, hogy az egyes nemzetek csak akkor lehetnek szabadok, ha minden nemzet szabaddá válik, és ő maga úgy lehet hűséges fia hazájának, hogy az egész emberi nemet szolgálja. Mesterséges nyelvének az „esperanto” elnevezést adta, ami azt jelenti: „reménykedő”, mivel bizott abban, hogy a közös nyelven folytatott baráti beszélgetések útján létrehozható az egyetemes emberi egyetértés. Történelmileg haladó vagy hasznos csoportérdekek érvényesítését előmozdíthatja az erőszak, de — Zamenhof meggyőződése szerint — a morálisan egységes emberi közösség megteremtéséhez csakis az erőszakmentes, de kitartó együttműködés vezet el.

Ez utóbbi célt szolgálja az esperantó mozgalom, amely immár átfogja az egész világot. Legutóbb Kínában rendezték meg az egyetemes esperantó kongresszust. Ilyen kongressz-

szust minden évben megrendeznek a világ különböző országaiban, és hozzákapcsolódóan mindig megtartják a vakok esperantó kongresszusát is — rendszerint ugyanabban az országban. 1984-ben Budapesten volt az esperantisták világkongresszusa. Kevesen tudják, milyen tisztesség érte hazánkat 1986 nyarán: a vak esperantisták Ausztriában tartott kongresszuson Varró Attila személyében nemzetközi szervezetünk élére magyar főtitkárt választottak. Varró Attila zenetanárt sokoldalú emberként ismertük meg. Magyarországon egyedül ő tudja jól kezelni a Versa Braille-t: a Brailab számítógép basic nyelvű programozását néhány hónap alatt elsajátította. Ha kell, tánczenét játszik, ugyanakkor tehetséges zongorakísérő és a Homérosz Kórus karnagya. A Vakok Általános Iskolájában és Nevelőotthonában tanít, gondos módszerességgel oktatja a gyermekeket zongorára, szolfézásra és — tegyük hozzá — esperantó nyelvre. A Vakok Világa úttörő rovatában mindig új fejtörőjatek ötletekkel áll elő. Vannak, akik neheztelnek rá kemény, szókimondó modora miatt, de akinek többször volt dolga vele, tapasztalhatta az ellenkezőjét is: egy béketűrő, sokatbíró, jó kedélyű, segítőkész ember. Persze a főtitkárság egy nemzetközi szervezet élén jelentős többletterhekkel és nagy felelősséggel jár: megőrizni és terjeszteni a zamenhofi örökséget. A főtitkári munkához sok külsőséges, fárasztó munka is hozzátartozik: adminisztráció, levelezés, szer-

vezés. Dr. Bódi István, a szövetség főtitkára megértően segíti „főtitkártársát” nyomdai és telefonkapacitást, meghatározott időben hivatali helyiséget biztosít számára.

Jó egészséget kívánunk Varró Attilának, a Vak Esperantisták Nemzetközi Szervezete főtitkárának újdonsült hivatala sikeres teljesítéséhez. Talán mondhatom sok — esperantista és nem esperantista — olvasónk nevében, hogy bizalommal vagyunk személye iránt, és ennek megfelelően reményeket fűzünk főtitkári munkájához.

HÍREK a fejlődő országokból

TALLÓZÁS AZ ILO ÉS A BLINDOC TÁJÉKOZTATÓIBAN

Foglalkozás a vidéken élő látássérültekkel Szudánban

A Norvég Vakok és Látássérültek Egyesülete több programot készített (Bangladesh-ben, Szudánban és Kubában) a látássérültek oktatására és rehabilitációjára. A programok, amelyek előkészítő-felmérő tanulmányok alapján, és az illetékes kormányokkal együttműködve készülnek, figyelembe veszik a vakok helyi körülményeit, a helyi kultúrát és tradíciókat, a képzési és foglalkoztatási lehetőségeket. A szudáni program az ország három déli körzetében élő látássérülteket érinti. Az egyéves rehabilitációs

képzési program főleg gyakorlati területekre vonatkozik: kertészet, baromfitartás, kosárfonás, szövés és kötés, mozgásgyakorlás, mindennapi tevékenység, egészségügyi és testmozgási képzés. Pontírást és matematikát is oktatnak. A képzés végeztével a hallgatók szerszámokat és nyersanyagot is kapnak, hogy otthon megkezdhessék a gyakorlati munkát. Írókeret, fehér bot és számológép is rendelkezésükre áll. A képzés utáni szolgálatot is felállították. Az első év után a programot helyi szakértők vizslik tovább.

Tájékoztató és mozgásképzés Indonéziában

Egy, a Helen Keller International Intézet által Indonéziában támogatott program keretében dolgozó oktatási tanácsadó meghatározta, hogyan kell alkalmazni a tájékoztató és mozgásképzést a helyi körülményekhez. Például a rizstermelő területeken a rizsföldek közötti, 12 incs szélességű, két és fél láb magasságú úton haladni nagyon veszélyes lehet. Ilyen körülmények között a mozgás és iránytartás jó egyensúlyérzetet, határozott egyenes vonaltartást, mély és szűkíví botvezetést igényel. A zsúfolt, forgalmas Djakartában vannak szűk utcák (hat láb széles) egyes negyedekben, ahol az útszéli akadályok kikerülése érdekében a bot ívelése szélesítenedő. A falusi területeken az orientációs készség oktatásánál figyelembe veendő a baromfiak, az este hazatérő bivalyok, a csatornában folyó víz hangja, az imaházakból kiszűrődő imádság hangjai, a bambuszon

keresztül fújó szél zaja, a különböző virágillatok. A dzsungelben és erdős területeken fontos tájékoztatói lehetőségekre kell figyelni. A dzsungelben egy csapáson haladni könnyű lehet a mindkét oldalon sűrű növényzet miatt, a kérdés, hogy hol helyezkedik el a csapás. Taktikus kulcsok és jelzések fontosak ilyen esetben. A növényzet felismerése is nagy segítség a dzsungelben való haladásra, így pl. a banán és papaja-levelek különböznek méretükben, formájukban, szövetükben; a bambusz törzse sima és kemény, míg a banántörzs lágyszövetű; a kókuszpálma kérge különbözik a mangóféától; a szegfűszeg-fa illata egyedülálló és lényegesen különbözik a szerecsendió-fa illatától.

Kétségtelen, hogy ezek az adottságok a tájékoztató és mozgásképzési oktatásra jó gyakorlatot biztosítanak Indonéziában.

Vakok Szövetsége, Indiában

Ázsiában ez egyike a legnagyobb szervezeteknek, amely széleskörű rehabilitációs szolgáltatást nyújt a városi és vidéki területeken élő látássérült és egyéb hátrányos egészségi helyzetűeknek. Mintegy 33 évvel ezelőtt vakok számára szolgáló pihenő-szórakoztató klubként kezdte el működését, azóta gyorsan tovább fejlődött és jelenleg széleskörű képzési és foglalkoztatási lehetőségeket nyújt rokkant férfiaknak és nőknek egyaránt. Egy kereskedelmi is menedzselt képzéstermelés központ 300 vak és rokkant személy számára ad helyet, akik különböző szak-

mákban nyernek alkalmazást, úgymint: műanyagfeldolgozás, fa- és fémbútor-gyártás, nyomtatás, textilszövés. Újabban szőnyegszövési, szabászati, motorszerelési tanfolyamok is vannak, valamint egy kétéves, végzettséget is biztosító mozgásterápiás kurzus. A társaság versenyképes a tolókokcsik, triciklik, művésztagok, mankók és sétabotok piacán, ugyancsak gyárt vakíró segédeszközöket, kutatóosztálya kifejlesztett egy jelzőrendszert, így a látássérültek is biztonságosan és pontosan végezhetnek esztétikus és hegesztőmunkát. A termelőegységek kiegészültek egy kekszgyártó részleggel is, és az üzemek jól felkészültek, hogy képzéssel egybekötött termelést biztosítsanak az elektronikában is, beleértve a transzformátorokat, kapcsolókat és egyéb TV alkatrészeket. A társaság ugyancsak részt vesz a vidéki vakok társadalmi és gazdasági rehabilitációs programjának végrehajtásában.

Nemzetközi lapszemle

**PETRA STRZELCYK—
DR. WERNER UHLIG**

Felavatták a vakok parkját Rosentalban

1986. április 22-én Lipcse város helyettes főpolgármestere, Joachim Schiring elvtárs ünnepélyesen átadta a vakok és gyengénlátók parkját a vásárosban. Egy 170 m hosszú és 40 m széles területen a park

látogatói igen nagy számú (ke-reken 22 000 tő) válogatott hazai növényben gyönyörködhetnek, amelyek áttekinthetően helyezkednek el hat magasított ágyásban. A látássérülteknek, akik számára a természeti környezettel való érintkezés igen nehéz, itt megvan a lehetőségük, hogy a bemutatott növényvilágot tapintással, szaglással, és aki akarja, ízleléssel is érzékelhesse.

Mindegyik tematikusan elhelyezett kerek ágyás közepén, egy vak művész, a Schönebeckben élő Dario Malkowski egy-egy kisplasztikáját állították fel. A szobrok különböző anyagokból; bronzból és keményre égetett kőből vannak. Ezek: egy két kézben tartott galamb, „Kezünkben a béke” címmel, továbbá egy béka és egy hód ábrázolása, majd két geometriai modell, végül, az „Álmok tengere” című absztrakt kompozíció. Kényelmes padok hívják a pihenni vágyókat ebben a környezetben.

A viszonylag szűk területen összevont gazdag növényzet kedvező feltételeket teremt sok madárfaj megtelepedésére úgy, hogy a park látogatói közvetlen közélről ismerkedhetnek meg a madárhangokkal, amelyeket ritkán lehet a városban hallani. Később az is megeshet, hogy a különösen társas kapcsolatokra hajlamos, bizalmasan közeledő madarak kézről is elfogadják az eledelt.

Az itt leírt terület a park magját képezi. Szemléltető tábla mutatja az egész rendszert; a megvalósítás bizony még néhány évet igénybe vesz. Az egész terv, amelynek most csu-

pán egy része valósult meg, 6,5 hektárt fog át. Hozzá tartozik a Rosentalban levő nagy mező. Az erdő „kulisszái” előtt ülőhelyeket, egy sportpályát és egy olvasókertet alakítanak ki. Az NDK Vakok és Gyengénlátók Szövetsége központi elnökségének az ENSZ békeévére vonatkozó határozata alapján ebben az olvasókertben felállítják a vakírás megteremtőjének, Louis Braille-nak a mellszobrát. Két érdekes hangos útmutató fogja megkönnyíteni a parkban a tájékozódást. Ez egy szélhárfa és egy szöcskezümmögéstől hangos rét lesz.

Ilyen parkot csak sok intézmény és önkéntes segítő együttműködésével lehetett és lehet a jövőben is létrehozni. A mi esetünkben ezek a segítők: a városi tanács, a kert- és tájvédelem, a kertészeti hivatal, a botanikus kert, az építőművészeti iroda, a Vakok Német Központi Könyvtárának munkatársai, a Karl Marx Egyetem biológiai szekciójának tudományos munkatársai és diákjai és a Vakok Szövetségének tisztviselői. Ezt a gondolatot először dr. Bernhard Klausnitzer professzor vetette fel a lipcsei városökológiai szimpóziumon 1981 decemberében, és ez rögtön nagy érdeklődést keltett. 1983. május 3-án a Német Szocialista Egységpárt akkori városi bizottságának első titkára, dr. Roland Wötzel elvtárs meghívta a városi tanács képviselőit, a Karl Marx Egyetem tudományos munkatársait és a Vakok Szövetségének tisztviselőit a park tervének megvitatására, ahol pozitív határozatot hoztak. Az NDK meg-

alakulásának 35. évforduján, 1984. október 7-én megtörtént a jelképes első ásóbeszúrás (ez megfelel nálunk az első kapavágásnak PF), amelyet az akkori főpolgármester, dr. Karl-Heinz Müller tett meg.

Ekkor kezdődtek meg hivatalosan a munkálatok a vakok parkján.

A Német Szocialista Egységpárt XI. kongresszusára a park központi részét átadták a közönségnek. Köszönet az építőknek, öröm és felüdülés tagjainknak és barátainknak!

(Megjelent a Gegenwart c. folyóiratban, 1986-ban. Fordította Pálfi Ferenc.)

V. CSERKASZIN

Ilyen terveink vannak

A cseljabinszki oktató-termelő vállalatnál a rehabilitációs tanács 1980-ban alakult. Akkor kilenc fő volt a tagja, alapvetően munkarehabilitációs instruktorok dolgozták ki a munkatervét. Munkájában azonban nem lehetett észrevenni semmiféle előrehaladást.

1982-ben újabb választások voltak. Bekapcsolódtak a tanács munkájába a szövetség aktivistái is. És megindult a dolog. Az üzem egész területén vezető korlátokat állítottak fel. Elkészítették az üzem és a városrész makettjét. Minden helyiség ajtajára Braille-feliratú táblákat akasztottak. Több figyelmet kezdtek fordítani az ésszerű és minőségi munka-elosztásra. Egyes részlegekben

a szemmel való ellenőrzést hanggal történő ellenőrzésre cserélték ki, ami lehetővé tette ott is a vakok alkalmazását.

A tanács különös gondot fordít az elemi rehabilitáció kérdéseire. Minden új tagot megismertetünk az üzem makettjével, egész területével és városrészével. Elmonjuk neki a vállalat történetét. Figyelemmel kísérjük, hogy hogyan illeszkedik be a közösségbe. És csak ha az illető teljesen megtalálta a helyét, rendezzük meg a munkások soraiba való beiktatás ünnepségét. Ezen az idők beszélnek a vállalat létrejöttéről és fejlődéséről, a fiatal dolgozók kicserélik a rehabilitáció során szerzett tapasztalataikat, zeneszámok hangzanak el. Ezek az estélyeink igen népszerűek.

A tanács egészségügyi napokat és hónapokat, különböző bemutatókat és rehabilitációs hetet szervez.

Ez utóbbi nagyon vonzó, különböző versenyeket foglal magába: tájékozódásban, Braille-olvasásban, gépirásban, háztartási szerelésekben, stb. A hét az én vidám estéllyel zárul. Erre meghívjuk a szövetség városi alapszerveinek tagjait is.

A tanács közvéleménykutatást is végzett, felderítette azokat, akiknek jártasságot kell szerezniük az önkiszolgálásban. A kapott adatok alapján szerveztük meg a gépirás és a tájékozódás oktatását. Ebben nagy segítségünkre volt nemlátó tagtársunk, A. Jegorov társadalmi instruktor, aki őt személyt tanított meg tájékozódni.

Ezek a legközelebbi terveink: pihenő zónák kialakítása a műhelyekben, hangos

közlekedési lámpák felszerelésének szorgalmazása a városrész legforgalmasabb pontjain. Ha átadják rendeltetésének új irodaépületünket, lehetővé válik az orvosi rendelő bővítése, az egészségügyi és rehabilitációs szoba felszerelése minden

szükséges eszközzel. Egyszóval annak ellenére, hogy már sok minden elkészült, nem kevés feladat áll előttünk.

(Megjelent a *Nasa Zsizny* 1986. márciusi számában. Fordította Pálfi Ferenc.)

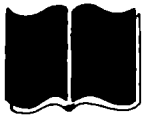
VAK KÖLTŐK VERSEI:

RÁCZ J. ZOLTÁN

Ave Maria

Áve Maria,
Sós könnyek árja,
Acélformáló képzelet,
Tedd gazdaggá az életet.
Szelíd erő,
Te, nagyszerű nő.
Oly egyedül vagyunk.
A kunyhójában ül a néger,
Közel vannak hozzá a csillagok.
A nagyváros is tele van fényvel,
És az ember mégis elhagyott.
A boldogságról álmodik,
Birokra kel a vétellel.
És aztán elbukik.

Refr.: Áve Maria,
Sós könnyek árja,
Acélformáló képzelet,
Tedd gazdaggá az életet,
Szelíd erő,
Te, nagyszerű nő,
Oly egyedül vagyunk.

ASZÓDI LÁSZLÓ ANTAL

Koromszem

Amilyen gyorsan jött, úgy is távozott a zivatar. A fekete felhőktől megtisztult égről a koradélutáni nap perzselő sugarakkal bombázta az eső furdette várost. Az egész délelőtt folyamán napsütötte, felforrósodott utcakövek, tetőcserep, palatető, nyúlósra olvadt aszfalt valószínűtlenül gőzölgött. Kis ideig kékes szürke pára burkolta be a magas házak csúcsait. Egy óra múlva már ismét teljes erejéből dühöngött az nedves föld jellegzetes szaga augusztusi kánikula. A párolgó, nedves föld jellegzetes szaga hamar elillant. Újra érezni lehetett a torkot maró kéménybűzt. Szállingózni kezdett a városrész örök árnyéka a korom és a pernye. Állandóan fekete köd lebegett a környék felett,

száraz, szélcsendes időben halani lehetett az épületekre, a növényzetre hulló óriási üszök-szemek pergését.

Szokatlan csendbe burkolózott az épület. Mélyebb, áthatóbb volt a csönd, mint máskor, más augusztusi napokon, a sok szabadságolás és „betegálmány” miatt.

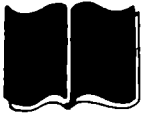
Ebédidő néhány perccel elmúlt már, de a műhelyekből, az irodákból még nem hallatszott a munkához készülődés lármája, az utolsó munkahelyi félóra izgatott sürgése, hajrája.

Fönt, a nagyműhely fölötti emeleten, az irodasoron egy ajtó mögött valaki szaporán gépelt, majd hirtelen elhallgatott a kopogás. Valahol felnevettek. A gurgulázó hang vé-

gigszaladt a folyosón, kiáradt a nyitott ablakokon át az udvarra, az utcára, majd elhalt. Nyomban utána egy nő felsikoltott. Döngve becsapódott egy ajtó. Szandál, vagy papucs gyors csattogás verte fel az épület csendjét. A zajok visszahangja messzire hallatszott. Eljutott az öreg portás fülébe is. Biztosan most is a bolond lányt macerálják, gondolta magában az öreg. Leverte a hamut a félig leégett cigarettáról, s egykedvűen újra belemerült a könyv olvasásába.

Egyszercsak élénk szellő legyintette arcul. Homlokára hulló néhány szál haja is meglebbent a légmozgásban. Erre már mégiscsak fölkapta a fejét. Kibámult a portásfülke ablakán, de nem látott semmi olyasmit amiért abba kellett volna hagynia az olvasást. Azaz, hogy mégis észrevett valami rendellenességet: az utcai nagykapu kis bebújó ajtaja nyitva volt. Még rezgett kissé. Tehát nem régen nyithatták ki! — kapott észhez az öreg, s kezéből asztalra koppant a könyv. Két lépéssel a fülke ajtajában termett, s már ki is fordult az udvarra.

Facsaró fájdalom mart az orrába, a hirtelen arcába csapódó erős fénytől. Félig elvakulva, hunyorogva, állandóan kínlódva a tüsszentési ingertől kibotorkált a nagykapu elé. Ekkor végre jó nagyot tüsszentett. Ettől egy pillanatra még meg is szédült, s ha lehet, mégkevésbé látott. Káprázó szem-

mel nézett az utca mindkét irányába, de senkit sem látott távozni az épület árnyékának homályához, így nem tudta kivenni a töltésoldalon fölfelé kapaszkodó alak sziluettjéből, hogy férfi, nő, vagy esetleg gyerek-e az?

Megnyugodva kényelembé helyezte magát a karosszékben, kezébe vette a könyvet...

...A gőzmozdony sivító üvöltése megremegtette a forró, rezzenéstelen levegőt, a portás dobhártyáját. Az öreg idegesen lecsapta az asztalra a könyvet, kizökkent az írott szöveg élményéből. Érdekes, hogy tizenöt éve dolgozik itt a vállalatnál, a vasút mellett, s nem tudta megszokni a mozdonyfütyöt. Néha egészen tisztán emlékezett a háborúban lebombázott vasúti szerelvény szörnyű pusztulására, a gőzmozdony sipjának kétségbeesett bömbölésére. Olyan volt, mintha egy megsebesült elefánt trombitált volna társainak segítségért...

A gőzkürt jajgató, sivító üvöltése megrettentette, mert ugyanazt a szívettpő ismerős fájdalmat okozta, amit annak idején a háborúban. Idős korát meghazudtoló fürgeséggel ugrott föl ismét a karszékből, s bár a váratlan erőfeszítéstől elöntötte testét a veríték, s megiszédült kissé, valami ösztönös parancsnak engedelmessé beszaladt a lépcsőházba. Ott meglátta a bolond lány mindkét elhagyott papucsát.

— Már megint öngyilkos akar lenni! — Kiáltotta elfúló hangon a portás. Sarkonperdült, nekirohant a nagykapunak s feltépte a kisajtót. Ököibe szorított kézzel toppant ki nagy mérgesen az utcára, valahogy úgy, mint amikor egy szigorú családapa akarja megfenyegetni renitenskedő csemetéjét. Bár legbelül sejthetett valamit az öreg, mint annyiszor, valójában most sem vette komolyan a lány újabb hisztijét.

A lány már felért a vasúti töltés tetejére. Vértelen fakó arcát teljesen megöregítette a rendkívüli erőfeszítés: néhány perccel előbbi epilepsziás rohama, a meredek töltésoldal megmászása, egész testét uraló gyilkos idegfeszültség valósággal fölemésztette szervezete energiáját. Arcvonásai felismerhetetlenül eltorzultak, csak árnyékos koromszeme csillogása nem volt tőle idegen. Eszelős tekintete rútságában is ragyogott a túlvilági boldogságtól, mert bizony ő már „odaát” volt gondolatban. A halál közelsége szinte extázisba hozta. Megöregedett arcára torz mosoly ült ki, amikor megpillantotta a szerelvényt. Különös boldogságérzet töltötte el, mint amilyen addigi életében soha! Úgy hitte fásult, agyonhajszolt teste megkönnyebbül, s talán repülni is tudna?

Elemi erővel, tudata minden akaratával hívta, vont a gép-szörnyeteget. A kerekek dübör-

gése, csattogása a gőzkürt örjögő zúgása nemhogy elriasztotta, méginkább az extázis hatása alá vont. Egybefolyó könnye, verítéke elhomályosította látását. A fekete árnyék egyre közeledett. A zúgás, dübörgés egyre erősödött, s lába alatt félelmetesen remegett a föld...

... Amikor végre elindult újra a vasúti szerelvény, már késő délután volt, de még mindig vagy kéttucatnyian álltak a gyárkapu előtt. Ám a katasztrófa iszonyata nem érződött az élénken beszélgető emberek hangján. Nem is annyira a bolond lány tragédiáját vitatták, mindinkább az öreg portás megrendítő viselkedését. Soha, senki nem látta őt még csak elérezékenyülni sem, nemhogy sírni! Márpedig patakokban csurgott a könnye, már akkor is, amikor többen kirohantak a fékező kerekek sikoltására, a gőzkürt üvöltésére, a műhelyekből, az irodákból.

Később, azt senki sem látta, hogy amikor a portás visszament a kuckójába, koszos, gyűrött zsebkendőjével jókora koromszemet piszkált ki, bevörösödött balszeméből...

Még aznap délután újból esett az eső. Szennyes szürke lé csurgott a lombokról, az épületek faláról, az esőcatornák hézagaiból. A töltésoldal fűcsomói közt lefelé bucskázó víz élettelen salakot, fekete koromszemeket cipelt a hátán...

Aszódi László Antal

A B-vitamin csoport

Amikor vitaminokról esik szó, többnyire a C-vitamint emlegetik. Anélkül, hogy bármely vitamin jelentőségét alábecsülnénk (hiszen valamennyi életfontosságú), most a kevésbé közismert B-vitamin-csoportról szólunk.

Vitaminokon azokat a speciális szerves anyagokat értjük, amelyek az emberi szervezet élete, növekedése, szaporodása szempontjából nélkülözhetetlenek. Csak a XX. század hajnalára ismerték fel, hogy az energiát szolgáltató tápanyagokon, valamint az ásványi sókon és a vizen kívül a mindennapi tápláléknak egyéb anyagokat is tartalmaznia kell, mert ezek hiányában a szervezet vagy elpusztul, vagy súlyosan megbetegszik, vagy működésében — legalábbis — jelentékeny zavarok támadnak.

Kísérletek során állapították meg, hogy patkányok zavartalan fejlődéséhez legalább két ilyen anyag szükséges; ezek egyike zsírban, zsíradékban, másika vízben oldódik. Ennek megfelelően az elsőt A-, a másodikat B-vitaminnak nevezték el. A vízben oldódóról hamarosan kiderült, hogy hatástalan a skorbut nevű hiánybetegségre. Ezért gondolták — joggal — azt, hogy kell lennie egy harmadik vitaminnak is: ezt az ábécé következő betűjével C-vitaminnak keresztelték el. Rövidesen azt is felfedezték, hogy a B-vitamin távolról sem szükséges anyag, hanem (először azt hitték) két különböző alkotórészből áll: ezek egyike 100

C° hőmérsékleten elpusztul, a másik viszont nem. Az elsőről kitűnt, hogy az gyógyítja a beri-beri nevű betegséget, de a patkányok normális növekedését csak a másik, nem hőérzékeny anyaggal együtt képes biztosítani. Aztán kiderült, hogy ez a nem hőérzékeny alkotórész a vitaminok egész sorából tevődik össze. Az elnevezés tehát egy jelzőszámmal bővült; az első (hőre érzékeny) vegyületet B₁, a második hőre nem érzékeny összetevő egyes alkotórészeit további jelzőszámokkal (B₂, B₆, B₁₂) jelölték. Ugyanakkor azokat, amelyeknek vegyi szerkezetét már akkor ismerték, vegyi elnevezésükön tartották nyilván (pl. nikotinsav, pantoténsav, stb.). Ezért nem folyamatos a jelzőszámok sora. Persze, ma már nagyon pontosan ismerjük a számmal jelzett vitaminok szerkezeti felépítését is (általában szintetikusán elő is tudjuk azokat állítani), és ennek megfelelően sokszor kémiai nevükön tartjuk nyilván. A továbbiakban csak a B-vitamin csoportba tartozó legfontosabbakat ismertetjük.

B₁

Legfontosabb szerepe (ha egyáltalán lehet rangsorolni) ennek a régebben aneurin, ma thiamin néven ismert vegyületnek van. Az előbbi elnevezés a hiányában fellépő idegrendszeri tünetekre, az utóbbi a vegyület kéntartalmára utal. Ez volt az elsőként felfedezett vitamin. Eljkkman holland orvos

jött rá még 1897-ben arra, hogy a hántolt rizsen tartott csirkék ugyanúgy megbetegednek beri-beri-ben, mint a hasonló étrenden élő emberek. Hosszas kísérletezés után jött rá arra, hogy a rizs korpájában kell lennie egy életfontosságú anyagnak. Igaza is volt és sikerült is neki ezt az anyagot kivonnia. Utóbb kiderült, hogy például az élesztő sokkal több B₁ vitamint tartalmaz (a szaga is jellemző).

Ez a vitamin nélkülözhetetlen a szénhidrát anyagcseréhez és az alkoholos erjedéshez is szükséges. Hiányában anyagcserezavar, étvágytalanság, gyomor- és bélpanaszok, szív működés zavarai, fáradtság, szorongás, idegrendszeri zavarok lépnek fel. A B₁ vitamin kisebb-nagyobb hiánya hazánkban különösen akkor és azokban fordul elő, akikben és amikor a szükséglet fokozódik, pl. szénhidrát-fogyasztás esetén. Nem csoda, hogy számos panasznál rendel az orvos B₁-vitamin kúrát, hiszen — láttuk — sok bajt okoz a hiánya, a többlet pedig a vizelettel baj nélkül kiürül.

A felnőtt ember napi szükséglete 1–2 mg körül van, de az előbb említett tényezők hatására ez a kétszeresére is emelkedhet. Kellően változatos, vegyes táplálkozás, helyes étrend esetén ez a vitaminhiány aligha fejlődhet ki. A legfontosabb B₁-vitamin források: a hússok, a tojás, a máj, a zöldség- és főzelékfélék (különösen a hüvelyesek), valamint a teljes kiőrlésű gabonafélékből készült termékek. Emlékeztetünk arra,

hogy a finomított rizs okozta a beri-berit!

B₂

Régebben laktoflavinnak nevezték, arra utalva, hogy az okozza a tej sárgás színét; ma riboflavin a kémiai elnevezése. Hiányában jellegzetes bőrtünetek (szeborreás bőrgyulladás) keletkeznek az arcon és más testrészeken. A súlyos riboflavinhiány idegrendszeri zavart, bénulásokat is okozhat. Egészséges táplálkozás esetén azonban ettől nem kell tartani. Jelentős forrása a tej és tejtermékek, a hús, a tojás, a zöldség és a főzelékfélék, de az élesztő, a máj is tartalmazza. Hiánya a növekedés megszűnését okozhatja, látási zavarokat is kiválthat, ha a napi szükséglet nem éri el a 3 milligrammot. Ezt már 15 dkg barnakenyér tartalmazza.

PANTOTÉNSAV

Nevezik B₅ vitaminnak is. Hiánya a hámszövet ellenálló képességének csökkenését okozza, de elősegíti a náthát, a hörghurutot is. Az anyagcserében is fontos szerepe van. Javítja a hajhagymák táplálását, a hajzat növekedését. Allergiánál, májbetegségeknel, herpesznél, égési sérülésnél, a bőr fékélyes megbetegedéseinél gyógyszerként is alkalmazzák a panthenolt, ami a szervezetben pantoténsavvá alakul. Forgalomba hozták spray alakjában is: ebben a hatóanyagban vízzel lemosható emulzió hab formájában kerül a bőrre.

B₆

Kémiaiilag piridoxon. Hiánya emberben idegességet, álmat-

lanságot okoz, a zsír- és a vérképzés zavara miatt vérszegénységet is kiválthat, mert a vérfesték képzésében vesz részt. Szükség van rá a telítetlen zsírsavak anyagcseréjéhez és egyes aminosavak hasznosulásához. Jó hányáscsillapító, nyugtató hatása miatt gyógyszerként terheseknek is adják.

Egyes kutatók szerint a nők menstruáció előtti feszült idegállapota olykor a B-vitamin hiányával függ össze. Az ilyenkor szokásos kezelés mellett és esetleg helyett alkalmazható a B-vitamin, ami igen gyakran hatásos és teljesen biztonságos.

NIKOTINSAVAMID

A nikotinsavat és amidját PP-vitaminnak is nevezik (pellagrapreventív faktor), mert hiánya emberben a pellagra nevű betegséget idézi elő. Hiánya idegességet és emlékezetgyengülést okozhat; a fénynek kitett bőr is elváltozik. A májat védi a káros hatásokkal szemben, emellett a vérképzésben is van szerepe. Maga a nikotinsav erős értágító (az amidja nem), ezért kifejezetten gyógyszerként használják, ámbár rövid ideig tartó, de kellemetlen mellékhatásai vannak: vértolulások érzés, kipirulás, bőregés, viszketés stb.

B₁₂

Ezt a sajátos anyagot, mivel kobaltot is tartalmaz, kobaltaminnak is nevezik. A vészes vérszegénység gyógyszere. A kutatások során kiderült, hogy az egészséges ember szervezete

maga termeli ezt a létfontosságú vegyületet, ha megfelelően működik a bélrendszer, illetőleg annak baktériumflórája. A B₁₂ vitamin nélkülözhetetlen a vörös vérsejtek érleléséhez. Mivel hiányát általában felszívódási zavar okozza, gyógyszerként injekcióban adagolják.

A megfelelő és változatos egyes étrend mellett aligha fordult elő a B-vitaminok hiánya. Mivel azonban egyes betegségeken (és az alkoholizmusban is) megnő a szervezet igénye, szükséglete, gyakran adnak B-vitaminokat, hiszen a fölösleges a vizelettel kiürül.

NŐK RÉSZÉRE

Kötésminták

Egyszerű minta

Visszája: két fordított, egy ráhajtás, egy leemelt szem. Így váltakozik a soron végig, a sor végén két fordított legyen!

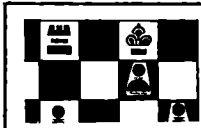
Színe: két sima, a ráhajtást és leemelt szemet fordítottan egybe lekötjük. Így váltakozik a minta a soron végig.

Kocka minta

Színe: öt sima, öt fordított, végig váltva a soron.

Visszája: öt fordított, öt sima a soron végig váltakozva. Öt soronként váltakoznak a kialakult kocka minták.

Bogyós minta

Visszája: mindig fordított végig a soron.

Színe: három szemet fordítottan egybe lekötünk. Egy szemet simán, fordítottan, simán lekötünk, a túróll a szemeket csak ezután emeljük le. Így váltakozik végig a soron a minta. Minden második mintasornál váltunk, vagyis a bogyók így kissé átlósan fognak egymás alá kerülni.

Vízcepp minta

Négyfel osztható szemre kezdjük a kötést.

Színe: (csak a páratlan sorok).

1. Szélszem, két fordított, egy ráhajtás, két szemet fordítottan egybe lekötünk, két sima bal felé végig fordított.

2. Két sima, egy fordított, egy sima.

3. Két fordított, egy sima, egy fordított.

4. Két sima, egy fordított, egy sima.

5. Két fordított, egy sima, egy fordított.

6. Két sima, egy fordított, egy sima.

7. Két fordított, egy sima, egy fordított.

8. Négy fordított.

9. Egy ráhajtás, két szemet fordítottan egybe lekötünk, két fordított.

10. Egyfordított, három sima.

11. Egy sima, három fordított.

12. Egy fordított, három sima.

BESZÁMOLÓ a turistaszakosztály 1986. évi munkájáról

A Wesselényi Sportkör Turistaszakosztálya 1986-ban eredményes évet zárt. Taglétszámunk, mint a megelőző évben is, 93 fő volt. Az év során 36 programot bonyolítottunk le. Ezek között volt 22 gyalogtúra, 6 országjáró kirándulás és 8 múzeumi, ismeretterjesztő, illetve szórakoztató előadás.

Kiss János gödöllői sorstársunk jóvoltából egy értékes egészségügyi előadás részesei

13. Egy sima, három fordított.

14. Egy fordított, három sima.

15. Egy sima, három fordított.

16. Négy fordított.

A mintákat közepes vastagságú fonalból 3-as vagy 3,5-es kötötűvel készítjük. Mielőtt a tulajdonképpeni munkát megkezdjük, ajánlatos próbakötést készíteni.

Sok sikert a munkához!

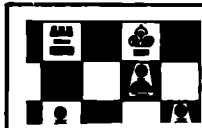
Tapasztalataikat, véleményeiket, javaslataikat írják meg (pontírásban is lehet) címemre: Piss Mátyásné, 5600 Békéscsaba, Szerdahelyi út 14. Telefonon is szívesen adok felvilágosítást, munkaidőben a 66-os körzetszámú 22-366-os telefonszámon.

Beküldte: Piss Mátyásné

lehettünk. Az előadás végén kérdéseinkre válaszolva számos tanácsokat adott. Szoletzky Emese a Hadtörténeti Múzeum tudományos munkatársa Wesselényi Miklósról, sportkörünk névadójáról tartott előadást. Szerveztünk továbbá egy nagyszámú érdeklődőt vonzó, izgalmas vetélkedő műsort is. A zsűri és a műsor lebonyolításának feladatát egy tíztagú TIT idegenvezetői stáb vállalta magára. A nyeremények és jutalmak egy része úgyszintén a TIT-től származtak. A Nemzeti és Hadtörténeti Múzeumban az előadásokkal kapcsolatos tárgyakat, leleteket ezúttal is tapintással tanulmányozhattuk. A Kiscelli Múzeumban pedig egy nyomdatörténeti előadást hallgathattunk meg.

Részt vettünk a „Szedd magad!” mozgalomban és ezáltal a turázást gyakorlati hasznot hozó tevékenységgel kapcsoltuk össze. Más alkalommal gombát szedtünk, vagy szalonját sütöttünk, hogy ily módon is vonzóbbá tegyük a természetjárást.

Az elmúlt 21 év alatt a leggyakoribb gyakorlóterepünk — közelsége folytán — a Budai-hegység volt. Ez a ligetekkel és erdőkkel borított hegyvonulat számos nagyjelentőségű történelmi és kulturális emlékekkel rendelkezik, melyek közül csak néhányat ragadok ki.

A Szabadság-hegyen (régen Sváb-hegy) volt Jókai Mór világa. Hosszú ideig élt és dolgozott itt az író. A János-hegy 529 m magas csúcsa a térség legmagasabb pontja. Az elmúlt évben adták át itt a felújított Erzsébet-kilátót. Nevét Erzsébet királyné János-hegyi látogatása emlékére kapta.

Budaszentlőrincen, a János-hegy és a Nagy-Hárs-hegy közti hágóban volt az egyetlen magyar alapítású rend, a Pálosok Főmonostora. A rendet királyaink bőkezűen támogatták. A rendház tagja volt a XVI. században jelentős történelmi szerepet játszó Fráter György, valamint a XV. században élt Báthori László is. Báthori a hagyomány szerint a Főmonostorból a Hárs-hegy barlangjába, a mai Báthori-barlangba költözött, ahol 20 évig remetéskedett. Közben bibliamagyarázatot és a szentek életéről könyvet írt magyar nyelven. Az egyház boldoggá avatta. A kolostor pusztulása a mohácsi csatavesztés után kezdődött. Itt feltárták hazánk hajdan legnagyobb kolostorának romjait és találtak továbbá még egy kis egyszentélyzáródású XIII. századi templomot is.

Pesthidegkút határánál a Remete-szurdok kapujában van a máriaremetei kegytemplom. A hagyomány szerint az 1700-as évek végén a svájci Mária Einsiedel kegykép előtt nyerte vissza szemvilágát egy budai asszony. Ezt követően a fokozatosan növekvő zarándokigényeket kielégítendő három alkalommal építettek az előzőnél mindig nagyobb templomot. A jelenlegi a múlt század végén

neogótikus stílusban. Megtalálhatjuk a hegyek közt a még sokkal régebbi múlt emlékeit is. A Csiki-hegyek és a Kecse-hegy szegletében fellelhető „kaptárkövek” a bronz, illetve a vaskorból származnak. Római temetőt tártak fel a budakeszi temetőben és a Csiki-hegyek alján.

A Csúcs hegynél egy római őrtorony alakjait és egy fürdővel ellátott 12 helyiségből álló villát ástak ki. A közelben egy másik villánál a római faragott kövek, csempék és téglák tömkelegét találták meg. Csúcs-hegyi feltárás egy népvándorláskori olvasztókemence is.

Az 5 napos prágai utunkról, a 2—3 naposról, a vasiról és a szabolcsiról, valamint a jászberényi, kiskörei túránkról már jelent meg ismertetés. Én most azokkal foglalkozom, melyekről eddig még nem írtunk.

Várpalota fontos ipari és bányászati központ, lakóinak száma 27 ezer. A város közelében egy nagy római duzzasztógát romjai láthatók. Bátorkö várát a XIII—XIV. századi források említik. Pusztapalota romjai pedig a várostól északnyugatra állnak. Az Új várat 1440 táján Ujlaki Miklós kezdte építeni, mely később a végvári védvonal fontos bástyája lett. Thury György 1567-ben sikerrel védte meg ezt a várat a török ellen, de később 3 alkalommal is török kézre került. Mivel a Rákóczi-szabadságharc idején a helység lakossága a kurucokat támogatta, Heister generális 1704-ben felrobbantotta a várat. A Várpalotához tartozó Pét régebben nevezetes

kézműipari központ volt. 1933-ban Pétfürdőn a Séd-patak partján kezd üzemelni a Péti Nitrogén és Mútrágyagyár RT. A város másik országos jelentőségű üzeme a Várpalotai Szénbányászati Tröszt. Az 1950-ben létesült Inotai November 7. Erőmű pedig a környék lignitjét dolgozza fel. Az erőmű fő fogyasztója a közeli épített nagy alumíniumkohó, mely az ország alumíniumtermelésének a felét szolgáltatja. A várpalotai városrészben lévő felújított vár épületében helytörténeti kiállítás és az Országos Vegyipari Múzeum található. A kastélydombon álló Zichy-kastély egyszerű, de jelentős emeletes barokk épület, mely 1725-ben épült. Belsejében Tűzermúzeum látható, mellette pedig haditechnikai parkot rendeztek be.

Egy másik alkalommal Nógrád megye, illetve a Cserhát hegység nevezetességeit kerestük fel. Bánkon körbejártuk, a főváros közelsége és könnyen megközelíthető volta révén, közkedvelt Bánki tavat, melyet tengerszemnek is neveznek. Ezt a múlt században mesterségesen létrehozott, 4,6 hektáros tavat fenékforrások, illetve a Lókos- és a Bánki-patak vize táplálja. Drégely várát a XIII. században egy 444 méter magas andezit kúpra építette a Hunt-Pázmán nemzetség. Ali 1552-ben vette ostrom alá, ezt az akkor már leromlott állapotban levő várat. A törökök 12 ezren, a védők pedig kb. száznegyvenen voltak. A vár kapitánya a jobbágy származású Szondi György volt. Mi-

után a törökök fölgyújtották a vár palánkját, és a védők a felső Sziklavárba húzódtak vissza, Ali, — Márton, az Orozsi (Nagyoroszi) pap által — felszólította Szondit a vár feladására. Szondi kategórikus nemmel válaszolt és vitézeivel életre halálra szóló harcra készült. A kétnapos egyenlőtlen küzdelem valamennyi védő mártíromságát eredményezte. Csak a két apród maradt életben. Szondit, a hős ellenfelet Ali a szemközti dombon temette el. Arany, Szondi két apródja című gyönyörű költeményében állít méltó emléket a várvédők hőstetteinek. A várból ma már csak a két félkör alakú torony részletei és a hosszanti várfalak néhány maradványa láthatók.

1710-ben *Romhány* mellett zajlott le a Rákóczi-szabadságharc utolsó, sajnos vesztes csatája. A magyarok oldalán lengyelek és svédek harcoltak, de az irányítás nem volt egységes. Rákóczi sátra a ma is látható Prónay-kuria udvarán állt. A fejedelem a csatát egy ma is termő törökmogyorófa alól szemlélte. A terebélyes fa törzsét hárman is alig értük át. Romhány községnek cserépkályha és csempegyára is híres.

Mikszáth *Horpácson* a Jókairól szóló könyve honoráriumából 1910-ben vásárolta meg ezt a múlt század elején klasszicista stílusban épült Szontágh-kúriát, melyet az ifjú Mikszáth Kálmán tervei alapján építettek át a ma is látható kis görög stílusú kastéllá.

Az épület földszintjén Mikszáth eredeti bútorai, egy kan-

dalló, egy 34 ágú facsillár, pipagyűjtemény, az emeleten pedig könyv és képgyűjtemény kapott helyet. Horpács szülötte Nagy Iván, neves történész és geneológus. A falu temetőjében nyugszik Szontágh Pál, egykori politikus, Madách szinte egyetlen barátja. A „fanyarul okos” Szontághról mintázta Madách Lucifer alakját. *Csesztvén* felkerestük a falu dombján levő Madách emlékházat. Ebben a kúriában élt Madách, 1845—1853 között. A múzeumban a költő használati tárgyaiból, egyes kézírataiból és egyéb dokumentumaiból álló gyűjteményt tanulmányoztunk. A ház udvarán egy védett öreg hársfa magaslik, ez az úgynevezett Madách-fa.

A fent említett, illetve részletezett programok és kirándulások tovább tágitották világképünket, sok hasznos információ birtokába juttattak minket és általuk jobban megismertük hazánk és népünk múltját — jelenét. A gyalogtúrázás, a természetjárás pedig egészségmegővő sporttevékenység. Ezúton mondok köszönetet a szakosztály aktivistáinak, akik a színes programsorozat előkészítésében és lebonyolításában segédkeztek. Feltétlenül köszönet illeti továbbá a vakok szövetségének vezetőségét, amely jelentős anyagi és erkölcsi támogatásban részesítette szakosztályunkat.

Végezetül a Szövetség tagjait szeretettel meghívom valamennyi jövőbeni programunkra. Érdeklődni minden csütörtökön 17 és 18 óra között lehet Szövetségünk Székházában.

Hirth Ignác

BESZÁMOLÓ a „Ki mit tud?”-ról

A Vakok Általános Iskolájának Úttörőcsapata 1987. január 28-án rendezte meg az idei „Ki mit tud?” versenysorozat döntőjét. Ez az évről évre rendszeresen visszatérő vetélkedő mindig nagy esemény egy iskolai közösség kulturális életében, bizonyos képet is ad a tanulók ilyen irányú felkészültségéről.

A döntő lebonyolításában újdonság volt, hogy a versenyszámok nem műfaji csoportonként hangzottak el, hanem sorolás döntötte el a fellépések sorrendjét. Az általános és a kisegítő tagozat tanulóinak a teljesítményét a zsűri teljesen azonos mércével értékelte. A zsűri összetételében is változás történt: az elnöki tisztet Helesfai Katalin igazgatónő töltötte be, megtisztelve ezzel a nemes versenyt. Peró Gyöngyi csapatvezető a zsűritagok meghívásakor nagy figyelmet fordított arra, hogy minden műfajt lehetőleg szaktanár képviseljen. A bíráló bizottságot az elnökön kívül Dombi Andrea tanuló, Kurtz Mária nevelőotthoni igazgatóhelyettes, Takáts György tanár, Várhelyi Iván tanár, Varró Attila zenetanár alkotta: Késmárky György énektanárt betegsége miatt együttesének egyik tagja helyettesítette.

Összesen 23 versenyszámot hallottunk, melyek értékelésekor a zsűri a következő kategóriákban hozott döntést: vers, próza, ének és egyéb. Sajnála-

tos, hogy mindössze csak egy hangszeres szám került a közönség elé, így a zsűri — versenytárs híján — ezt értékelni nem tudta.

A sokszínű és változatos produkciók közül emeljük most ki néhányat. Kellemes meglepetés volt Pusuma Mónika szavalata. Goethe „Rémkirály” c. versének részletét, sokféle hangszint felhasználva, adta elő. Reméljük, a jövőben többször vállalkozik versmondásra. — Ismét örömmel hallottuk Németh Attila prózamondását. Nagy átéléssel tolmácsolta Tömörkény István „Így volt rendelve” c. novelláját. Nem csoda, hogy ez az előadás a kerületi versenyen is első díjhoz juttatta.

— Fodor Viktória oldott mese-mondása is élvezetes volt.

— Új színpoltot jelentett Somogyvári Tamás és Remsperger Zsuzsa angolnyelvű énekek-kettőse.

— A zenei klub ismét szépen szerepelt, kár, hogy a befejezés kidolgozására már nem figyeltek.

— Tánczos István hangulatos bluest rögtönzött szájharmonikáján, Pintér Zsolt gitárkíséretével.

— Jól szórakozott a közönség a hatodikosok „Ki mit tud?” paródiáján.

Végül a zsűri a következő döntést hozta: a versmondók között első Rátóti Andrea, második Domokos Anikó, harmadik Pusuma Mónika.

Prózában első Németh Attila, második Fodor Viktória, harmadik Remsperger Zsuzsa.

Az énekesek versenyében első Somogyvári Tamás és Remsperger Zsuzsa, második Pető Tünde és Veiland Orsolya, harmadik Márta László.

Egyéb kategória: első (megosztva) Pintér Zsolt és Tánczos István valamint a 6. osztály je-

lenete, második a zenei klub, harmadik Dvariecki Bálint, Hack János és Torma Zsolt kabaréjelenete.

Gratulálunk a győzteseknek.

Varró Attila
tanár

„Halló! itt Debrecen” avagy félévi mérleg

Minden kisdíák, de egy kicsit a felnőttek társadalma is, különös izgalommal várja január utolsó hetét. Nem titok: ekkor méretik meg tanár—tanuló munkája, s az osztályzatok bekerülnek a naplókba, ellenőrzőkbe. Megdicsérik a jókat, a példamutató, szorgalmas fiatalokat, javításra ösztönzik a gyengébbeket vagy az eredménytelenebbeket.

Nos, mit mutat a mérleg?

Tanulóink magatartása, szorgalma intézeti szinten jó. A tanulmányi eredményeket illetően többeknek van még javítani valója. A felső tagozat 5. és 6. osztályában néhányan nem tettek eleget tantervi kötelezettségüknek egy, két, sőt három tantárgyból sem. Rájuk igen komoly feladat vár a második félévben, ha nem akarnak osztályt ismételni. Bízunk benne, hogy lesz elég erejük kitartásuk a javításhoz.

A nevelőtestület véleménye szerint 18 tanuló érdemel dicséretet, mivel tanulmányi átlaguk meghaladta a 4,1-et.

A jók közül is kiemelkednek: Páll Árpád 8. osztályos, (4,9);

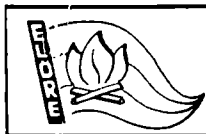
Pázmán Krisztina 6/b és Karikó Viktória 4. osztályos (4,7); Barát Anita 2/b, Hamar Anett 3. osztályos és Papp László 6/b. osztályos tanulók (4,6).

Büszkék vagyunk rájuk!

A félévi értékelés különösen fontos a 8. osztályos pajtások számára, hiszen véglegesíteniük kell pályaválasztási elképzelésüket. A felvételi beszélgetések során kialakított véleményt az ellenőrzőkönyv osztályzatai pozitív, vagy negatív irányba befolyásolják. Ebben a tanévben 23 tanuló fejezi be tanulmányait intézetünkben. A végzősök közül mindössze ketten nem tanulnak tovább.

A tanulás mellett jutott idő játékra, szórakozásra, művelődésre is. Hétközben különböző nyelvkönyvek, az eddigieken kívül megalakult a rejtvényfejtők és a modern társastáncot kedvelők klubja is.

Tovább javultak nevelőotthonunk tárgyi feltételei is. Új színes televízió, korszerűen felszerelt olvasóterem áll növendékeink rendelkezésére, új ülőgarnitúra szolgálja a kényelmet. De hamarosan megérkezik a videoberendezés is.

Új kezdeményezés a diák-szombat, melyet havonta egy alkalommal rendezünk meg; programját a diákönkormányzat szervezi. Volt már CB-s rókavadászat, környezetvédelmi órját, fűzőverseny, szánkóbajnokság, hogy csak néhányat említsünk meg a legsikeresebbek közül.

Szerveztünk hagyományos vetélkedőket, de részt vettünk a városban meghirdetett pályázatokon is.

Decemberben a szemészeti vetélkedőn 11 iskola csapata mérte össze tudását; a hajdúsámsoni Általános Iskola mögött a mi 4 fős csapatunk a 2. helyen végzett.

Az újkerti Általános Művelődési Központ Úttörőháza a számítástechnika iránt érdeklődő pártások számára programíró pályázatot hirdetett. In-

tézetünkben Papp László, Balázs Gábor és Mizsei László oldották meg eredményesen a feladatokat. A bíráló bizottság Balázs Gábor 8/a és Mizsei László 7. osztályos tanulók közös pályamunkáját oklevéllel jutalmazta.

„Ki mit gyűjt?” címmel új előadássorozat indult nevelőotthonunkban. Az első foglalkozáson az igazgató bácsi a numizmaták (érmegyűjtők) tevékenységével ismertette meg az érdeklődőket. Előadásában gyűjtésre, valamint nemzeti, történelmi, társadalmi értékeink tisztelésére és megbecsülésére hívta fel a figyelmet. A bemutatással egybekötött beszélgetés során megismerkedhettünk az I. István által kibocsátott pénz történetével. Megszemléltettük az emberiséget érintő (FAO), a tömegeket ér-

deklő (pl. világbajnokságok), a művelődés irányát meghatározó (Nemzetközi Kulturális Fórum, Budapest), a rendkívüli eseményt (Farkas Bertalan úrröpülése), vagy jelentős történelmi személyiséget (gróf Széchenyi István) ábrázoló érméket.

Végül a résztvevők tesztlapokat töltöttek ki. Két eredményes megfejtő volt: Horváth András és Balázs Gábor. Az eseményt követő sorsoláson Balázs Gábornak kedvezett a szerencse, aki egy 400 és egy 450 éves pénzérmét nyert.

A sorozat szervezői úgy tervezik, hogy legközelebb gyermek előadó lesz a vendég.

Természetesen a faliújságokon megjelentek a farsangra invitáló felhívások; készülnek a jelmezek, — de erről majd legközelebb!

Tartalom:

A Vakok Világa c. folyóirat állandó rovatvezetőinek neve, a rovatok címe:

Dénes József: Sport rovat
Dr. Falvai Ferenc: Jogi rovat
Barna Zoltán: Zenel rovat
Gerdelics Ferenc: Közlekedési rovat
Seres Gáborné: Kulturális rovat
Kuminka Györgyné: Úttörő rovat
Seres Gáborné: Női rovat
Dr. Jáksó László: Politikai rovat
Kiss János: Egészségügyi rovat

		Oldal
<i>Gerdelics Ferenc:</i>	TUDOSÍTÁS A VGYOSZ ELNÖKSÉGÉNEK 1987. FEBRUÁR 26-I ÜLESERŐL	1
<i>Daru Gerőné:</i>	VENDEGEINK VOLTAK	2
<i>Dr. Bódi István:</i>	FINN DELEGÁCIÓ LÁTOGATÁSA A SZÖVETSÉGBEN	4
<i>Lak István:</i>	JÓ ÉRZÉS, HA OLYKOR MI IS TUDUNK SEGÍTENI	5
<i>Lak István:</i>	HÁROM NAP HÁROM MEGYÉBEN	6
<i>Dr. Orlicki János:</i>	FELHÍVÁS AZ UTAZÁSI KEDVEZMÉNY SZEMELYI KORLATAIRÓL	11
<i>Gerdelics Ferenc:</i>	KÖZLEKEDÉSBIZTONSÁG	12
<i>Dr. Bódi István:</i>	UTAZÁSI KEDVEZMÉNY VAK TAGJAINK RÉSZÉRE	13
<i>Dr. Hohl József:</i>	REMÉNY ÉS BIZALOM	14
	TALLÓZÁS AZ ILO ÉS A BLINDOC TAJÉKOZTATÓIBAN	15
	NEMZETKÖZI LAPSZEMLE. PALFI FERENC FORDÍTÁSAI	16
<i>Rácz J. Zoltán verse:</i>	AVE MARIA	18
<i>Aszódi László Antal novellája:</i>	KOROMSZEM	19
<i>Kiss János:</i>	A „B” VITAMIN CSOPORT	21
<i>Piss Mátyásné:</i>	KOTESMINTAK	23
<i>Hirth Ignác:</i>	BESZÁMOLÓ A TURISTA SZAKOSZTÁLY 1986. ÉVI MUNKÁJÁRÓL	23
<i>Varró Attila:</i>	BESZÁMOLÓ A „KI MIT TUD”-RÓL	25
<i>Éderné Iván Mária:</i>	HALLO, ITT DEBRECEN!	26
	HIRDETESEK	29

MIT TESZ A „SANSZ”

az Ön érdekében?

TISZTELT TÁRSKERESŐ!

Az általunk ajánlott társkeresési módszer szerint: 450 Ft befizetési díj ellenében egy éven át megküldjük Önnek mindazoknak a címét megbízóink közül, akik Önhöz hasonló társat keresnek. További egy éven át pedig címet már nem küldünk, de Önt ajánlani tudjuk más számára.

Természetesen csak megbízóink köréből tudunk társat ajánlani és előfordulhat, hogy akit Ön keres, a megbízáskor még nincs körünkben. A keresést azonban rendszeresen ismételjük, ezért nagy valószínűséggel megtaláljuk a később jelentkezők közül az Önnek megfelelő társat.

Nem vállalunk közvetítést azok számára, akiknek a személyi igazolványából házasságuk nincs kivezelve, még akkor sem, ha egyébként már elváltak!

Módszerünk előnyei:

nem kell olyan emberekkel megismerkednie, akik már eleve nem felelnek meg (az adatlapon jelzett) alapvető igényeinek,

időpazarlástól kíméljük meg,

közvetítési díjunk legolcsóbb az országban,

leghosszabb időtartamig keresünk,

nagyszámú társkereső közül tudunk választani, mert közvetítünk az egész országban,

személyesen nem kell bennünket felkeresnie, elég, ha a nevét és címét közli. Kérésére díjmentes jelentkezési lapot küldünk.

Biztosítjuk, hogy a megbízást teljes titoktartással kezeljük, levélborítékunkon cégjelzést nem alkalmazunk.

Köszönjük érdeklődését!

Címünk:

„SANSZ” GMK. 1131 Budapest, Kedves u. 46.

Telefon: 298-839

34 éves vak nő vagyok; van egy 11 éves kisfiam. Szívesen leveleznék 27 és 40 év közötti nőkkel és férfiakkal. A küldeményeket pontírásban kérem. Címem: Sütő Klára, 5940 Tótkomlós, Lenin u. 48.
A férfiak leveleit feladó nélkül várom.

Pontírást ismerő, látó nyugdíjas férfi vagyok. Vak szemé-lyek utaztatását, nyaraltatását, kísérését stb. a felmerülő költségek megtérítése mellett vállalom. Címem: Szántó József, 7694 Hosszúhetény, Fő u. 58.

Komoly szándékú, egyedül-álló, 37 éves vak férfi, házasság céljából megismerkedne mély érzésű, megértő sorstársnővel, 25—40 éves korig, aki hű társa tudna lenni az életben. Lakás van. Leveleket „Rólad álmodom” jeligére kér a szerkesztőségbe.

Keresek magamhoz illő, gyengén látó nőt, élettársnak, 45—55 év között. Érdeklődni lehet a 416-304 telefonszámon.

Eladó egy jó állapotban lévő Klein-szekrény; ára: 1000 forint. Érdeklődni lehet az alábbi címen: Zsuga László, Hajdúnánás, Ady Endre körút 7. 4080.

Marosvásárhelyt élő, 23 éves, látását két éve elvesztett sors- társnő szívesen levelezne, ki- zárólag pontírásban Magyaror- szágon élő, hasonló korú fia- talokkal. Pontos címe:

Ilyés Helga
4300. Tirgu-Mures
Str. Negoiului nr. 131.
R.S. Romania

SZÉP A FÉNYKÉP F O R T E P A P Í R O N
SCHÖN SIND DIE BILDER AUF F O R T E P H O T O P A P I E R
YOUR PICTURES ARE NICE ON F O R T E P H O T O P A P E R S

PHOTO FILMS
PHOTO
AND PAPERS

FÉNYKÉPEZÉSHEZ HASZNÁLJA A FEKETE-FEHÉR ÉS SZÍNES
F O R T E A N Y A G O K A T !

BENUTZEN SIE ZUM PHOTOGRAPHIEREN DIE SCHWARZ-WEISSEN
UND FARBIGEN F O R T E M A T E R I A L I E N !

USE IT TO THE BLACK-AND-WHITE AND COLOR
P H O T O - M A T E R I A L S M A D E B Y F O R T E !

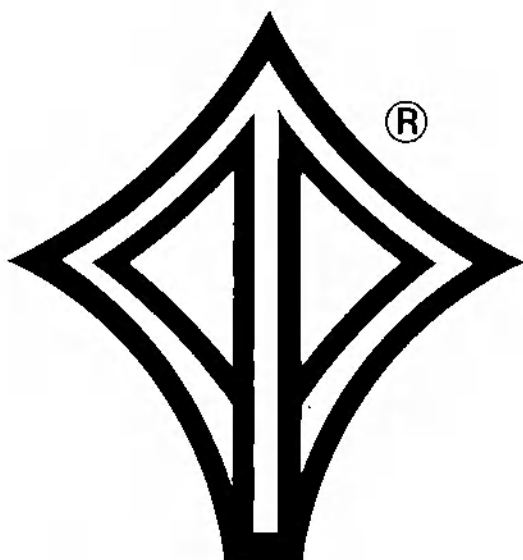
F O R T E F O T O K É M I A I I P A R

2601 VÁC, VÁM UTCA 3. PF. 100. TELEX: 22-5022
HUNGARY

*Sport- és
szabadidőruházat*

*Sport- és
szabadidőruházat*

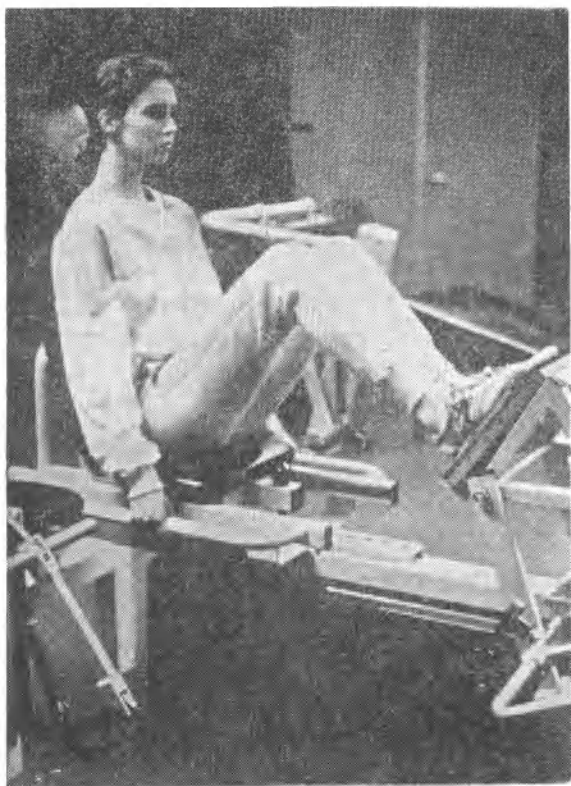
*Sport- és
szabadidőruházat*

Gyártja:

SENIOR

VÁCI KÖTÖTTÁRUGYÁR

HA A LAKÁSBAN GÁZSZIVÁRGÁST ÉSZLEL

GÁZSZAGOT ÉREZ

NE HASZNÁLJON

NYÍLT LÁNGOT VAGY SZIKRÁT ADÓ
ELEKTROMOS KÉSZÜLÉKET, AZONNAL

SZELLŐZTESSEN

ÉS

ÉRTESÍTSE

A GÁZMŰVEKET

228 - 228

140 - 040

A VAKOK ÉS GYENGÉNLTÓK ORSZÁGOS SZÖVETSÉGÉNEK
FOLYÓIRATA
FŐSZERKESZTŐ: DR. JAKSÓ LÁSZLÓ
FELELŐS KIADÓ: DR. BÓDI ISTVÁN FŐTITKÁR
SZERKESZTŐ: BARNA ZOLTÁN
MŰSZAKI SZERKESZTŐ: ORBÁN JÓZSEF
FOTÓ: LÉVAI ATTILA
KIADÓHIVATAL: BUDAPEST XIV., MÁJUS 1. ÚT 47. TEL.: 210-440

---

70 2634 Pátria Nyomda — Felelős vezető: Vass Sándor vezérigazgató
ISSN 0209—6765